CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library
S. D. P. B.
Coll. No. 255

Title Śatruñjayavarṇana

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No.: २५५ Subject: Purāṇa

Title: Śrī Puravarṇana Saptadvīpa from Brahmāṇḍa Purāṇa

Author: — Scribe: Śivaśarman

Date of the work: — Date of the Ms.:

Place of the work: — Place of the Ms.: —

Size: 9.5" x 5.5" Extent: 24 foll.

Language: Sanskrit. Script: Devanāgarī.

Remarks: Complete

॥श्रीगणेशाय नमः॥ ॥अगस्तिरुवाच॥ ॥किमिदं श्रीपुरं नाम केन रूपेण वर्न्नते। केन वा निर्मितं स्वर्वं तत्सर्वं मे नि-
य। किं यत्प्रमाणं किं वर्णं कथय त्वं मम प्रभो। त्वमेव यद्वंसंदेहपंकशोषणभास्करः॥ ॥हयग्रीव उ॥ ॥यथा चक्र-
प्रवर्त्तकैर्लक्षणैर्युतं। महायागानलोत्पन्ना ललिता परमेश्वरी॥ कृतवैवाहिकीलीलां ब्रह्माद्यैः प्रार्थिता पुनः॥ चक्रेश-
नामानमसुरं लोककंटकं। धातदा देवामहेंद्राद्याः मनोषं वकुलोमिरे। अथ कामशिवस्यापि ललितायाश्च सुंदरा। पाणिग्रहे-
ग्रहे वार्थं मंदिरं ... पुरस्कृताः कुमाराः ललिता देव्या ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः॥ दावई किं विश्वकर्माणं मुख्यं शिल्पकोविदं। असुरा-
णां शिल्पिनं च मयं मायाविचक्षणं। आहूय कृतसत्कारा कविरे ललिता स्वयं॥ ॥अधिकारिणः पुरुषा ऊचुः॥ ॥भो विश्वक-
र्म्मशिल्पज्ञ भो भो मय महोदय। भवंतौ शिल्पशास्त्रे घटनामार्गकोविदौ। संकल्पमात्रेण महाशिल्पकल्पविशारदौ। एणं युवा-
भ्यां ललिता देव्या नित्यस्थानमहोदधेः। षोडशक्षेत्रमध्ये तु क्षेत्रं समसंख्यया। कर्त्तव्याः श्रीनगर्य्यादि नाना रत्नैरलंकृताः। य-
त्र षोडशधा भिन्ना ललिता परमेश्वरी। विश्वत्राणाय सततं निवासं च करिष्यति। अस्माकं हि प्रियमिदं महतामपि च प्रियं। स-
...प्रियं वै तत्र स्मान्नेव विलंब्यतां। इति कारणदेवानां वचनं च निशम्य तौ। विश्वकर्म्ममयौ नत्वा प्रभाषेतां तथास्त्वि-

गयुमेनसंभ्रतः। ...कारण... किं ... कर्त्तव्याः श्रीनगर्यो महोदयाः। असाधाः परिपृष्टास्ते श्रीपुंसां ...
देष्ठो ...क्षेत्राणि प्रविभागं तु ... तौ यथोचितं॥ ॥कारणपुरुषा ऊचुः॥ ॥प्रथमं मेरुपृष्ठे तु निषधे च महीधरे हिमकूट-
मगिरौ पंचमे गंधमादने। नीले मेये चष्टंगा खे महेंद्रे च महागिरौ त्रिचालिदिन वैतानि भौमानि विदितान्यथा। औदकानि तु
सप्तैव प्रोक्तान्यत्रिलसिंधुषु। लवणक्षीर... इक्षुसाब्धिघृतसागरः। दधिसिंधुः क्षीरसिंधुर्जलसिंधुश्च सप्तमः। सर्वो-
कानवैरालेकाः पश्चात्सप्तवसिंधवः। आकृत्य षोडशक्षेत्राण्येवाश्रीपुरकल्पयैः। एवं विद्यानि देवमानि ललितायाम होऊनुः
सज्जं तद्दिव्यघटनापटौ तौ शिल्पिनौ पुरा। एषु क्षेत्रेषु कल्पानां श्रीदेवीश्रीमहापुरां। नामानि नित्यानामेव प्रापितानि नसंज्ञा-
यैः सादिनित्यास्वरूपेण कालचक्राधिकारी परा। सर्वैकल्पते देवी कलनाकलया जगत्। नित्यानां च महाराज्ञी नित्या याश्च न- नत्य
तद्विदा। अनंतस्तदीयनाम्ना तु स्वनाम्ना प्रथनं पुरा। कामेश्वरीपुरी चैव भगमालापुरी तथा। नित्यक्लिन्नापुरीत्यादि नामानि प्रथि-
तान्युत। अनेनामादिवर्णस्य योग्य पुष्प तमादिने। मूलशिल्पप्रकारेण पुरीरचयतं शुभां। इति कारणरूपेंद्रैः ब्रह्मविष्णुम-
हेश्वरैः। प्रोक्तौ तौ श्रीपुरी स्तेषु तेषु क्षेत्रेषु चक्रतुः। अथ श्रीपुरविस्तारं पुराधिष्ठानदेवताः। कथयाम्यवधार्यैव लोपामुद्राप-

२ पु

तेष्टणु ॥ २८ ॥ योमेरुरखिलाधारस्तुंगश्चानंतयोजनः॥ चतुर्दशजगच्चक्रसंश्रोतनिजविग्रहः॥ २९ ॥ तस्य चत्वारिशृंगाणि शक्रनैकतवा
युसुभा। मध्यस्थलेचजातानि प्रोच्छ्रायस्तेषु कथ्यते॥ सर्वोत्कृष्टं शृंगत्रितयं शतयोजनमुन्नतं। शतयोजनविस्तारं तेषु लोकात्र
यो मताः॥ ब्रह्मलोको विष्णुलोकः शिवलोकस्तथैव च। एतेषां टहविन्यासाच समाप्यन्व महांतरे॥ मध्येस्थितस्य शृंगस्य विस्ता
रं चोच्छ्रयं श्रृणु। चतुःशती योजनानां उच्छ्रितं विस्तृतं तथा॥ तत्रैव शृंगे महति शोभिमा श्रीपुरं स्मृतं। चतुःशती योजनानां वि
तं ज्ञमसंमतं॥ ३१ ॥ तत्रायं प्रविभागस्ते प्रविविच्य प्रदर्श्यते। प्राकारः प्रथमः सालः कालायसविनिर्मितः॥ षट्शताधिकसाहस्र
योजनायतवेष्टनं। चतुर्दिक्षु द्वारयुक्तं चतुर्योजनमुच्छ्रितं॥ ३२ ॥ सालमूलपरीणाहो योजनायतमञ्जिपा(?)। शालाग्रस्य तु गव्यूते
रर्धं वा तापिता पनं॥ सालद्वारस्य चौन्नत्यमेकयोजनमाश्रितं। द्वारे द्वारे कपाटे द्वे गव्यूत्यर्द्धप्रविस्तरे॥ ३३ ॥ एकयोजनमुन्नत्र का
लायसविनिर्मिते। अनयोरर्गलाद्वित्वमर्द्धक्रोशसमन्वितं॥ एवं चतुर्षु द्वारेषु सदृशं परिकीर्तितं। गोपुरस्य च संस्थानं कथ्य
ये ज्ञमसंमतं॥ ३४ ॥ सर्वैकस्य तु सालस्य मूले योजनसंमिते। पार्श्वद्वये योजने द्वे समादाय निर्मिते। विस्तारमपि तावंतं तु
...संमार्गितं। पार्श्वद्वयद्वियोजिन्या मध्यः सालस्य योजनं। मिलयित्वा पंचसंख्यामेलनाद्विस्तृतं मतं। पार्श्वद्वये

ग्ययुग्मेन संयुतः। मेलयित्वा पंचसंख्या योजनान्यूर्ध्वमायतं। एवं प्रकारतस्तत्र गोपुरं रचितं मुने। तस्मिं ... ग्रारक्त ... स्यांतराले
वेष्ठो विंशतियोजनः। उपर्युपरि वेष्ठस्य ह्रास एवं प्रकीर्त्यते॥ गोपुरस्योन्नतिः प्रोक्ता पंचविंशतियोजना। योजने ...
ने द्वारं सकपाटं मनोहरं। भूमिका स्थापिता वंत्याय यथोर्द्धह्रस्वसंयुता। गोपुराग्रस्य विस्तारो योजनामात्रमाश्रितं। श्रा
यामोपि च तावान्वै तत्र त्रिमुटं स्मृतं। मुकुटस्य तु विस्तारः क्रोशमात्रो घटोद्भव। क्रोशद्वयं समुन्नत्र कलशं गोपुरवन्मुने। मु
कुटस्यांतरस्थोणी क्रोशार्धेन च संमिता। मुकुटः पश्चिमः प्राच्यो दक्षिणद्वारगोपुरे। दत्तोन राज्ञ्युभुजः... पश्चिमद्वारगोपुरे
दक्षिणद्वारवत्प्रोक्ता उत्तरद्वाः किरीटिका। पश्चिमद्वारवत्सर्वद्वारे मुकुटकल्पना॥ कालायसाख्यसालस्यांतरे मारुतयोजने। ...कुमारी
त्रात रेकांस्यसालः स्यात्पूर्ववद्गोपुरान्वितः॥ सालमूलप्रमाणं च सर्वं वत्परिकीर्तितं। कांस्यसालोपि सर्वादिदिक्षु द्वारसमन्वितः ...नेत्य
द्वारे द्वारे गोपुराणि पूर्ववल्लक्षणान्यपि। कालायसस्य कांस्यस्य यांतरे देशः समंततः॥ नानावृक्षमहोद्यानं तत्प्रोक्तं कुंभसंभ
व। ऽ इक्षिहालं यावदस्ति न सर्वं तत्र वर्त्तते। परः सहस्रास्तरवः सदापुष्पाः सदाफलाः। सदापल्लवशोभाढ्याः सदासौरभसं
कुलाः॥ चूताः कंकेलयो लोध्रा बकुलाः कर्णिकारकाः। शिंशपाश्च शिरीषाश्च देवदारुसमेरवः। पुन्नागा नागभद्राश्च मुचुकुंदा

श्वकफलाः॥ गलालवंगाः कंकोलास्तथा कर्परश्चाखिनं॥ पीलवः क्राकतुअश्वत्थनंकाश्यामनास्तथा॥ कांचनाराश्चलिकु
चाः पनसाद्दिगुलास्तथा॥ पाटलाश्च फलिन्यश्च अरिलाजघने फलाः॥ नालिकाश्चजंबू अश्च बंधुजीवाश्च दाडिमाः॥ अश्वकर्णाद
त्तिकर्णाश्चांपेयाः कनकद्रुमाः॥ शृंथिकाश्ताल पर्णश्च तालवर्णाः सदाफलाः॥ नालास्तमालाहिंताला खर्जूराः॥ खर्जुराः॥ इंद्रवृ
क्षीरिण्यश्च वृक्षेश्वांतकविभीतिकाः॥ हरीतक्यश्च वाकुब्यो घोरटाः स्वर्णपुष्पिकाः॥ भद्रजातकाश्च खदिराः॥ शाकोटाश्चंदनद्रुमाः॥ का
लागरुद्रुमाः कालस्कंधाश्चिंचावटास्तथा॥ उदुंबरास्तथाश्वत्थाः शमीहस्तास्तथा द्रुमाः॥ रुचकाः उटजाश्चैवेत्येवमाद्याः महाद्रुमाः
नानारूनुसमाविश्चादेवाः शृंगाररहेतवः॥ नानावृक्षमहोद्याने वर्ने ते वरशाखिनः॥ कांस्यतालस्यांतराले सप्तयोजनदूरतः॥ चतु
रस्त्रस्तांम्रशालः सिंधुयोजनमुन्नतः॥ अनयोरंतरस्तोणीप्रोक्ता कल्पकवाटिका॥ कल्पवृक्षमंतुनिश्चारुरत्नबीजसमन्वितैः॥ कांच
नत्वकूसुरुचिरैः फलैस्ते फलिनो द्रुमाः॥ पात्राणि वस्त्राणि दिव्यानि प्रवालान्येव शाखिषु॥ अमृतं स्यान्मधुरसः पुष्पाणि च विभूषणं॥
ईदृशा बहवस्तत्र कल्पवृक्षाः प्रकीर्तिताः॥ एषा कल्पादि तीर्या स्यात् कल्पवाटीति नामतः॥ ताम्रसालस्यांतराले सीससालः प्रकी
र्तितः॥ अनयोरंतर्यास्ति यद्देशः स्यात्सप्तयोजनैः॥ तत्र संतानवाटी स्यात् कल्पवाटी समाकृतिः॥ सीससालस्यांतराले सप्तयो

जनदूरतः॥ आरकूटमहासालः सर्वसालसमाकृतिः॥ तयोर्मध्ये महीप्रोक्ता हरिचंदनवाटिका॥ कल्पवाटीसमाकारा [illegible]याः॥ स्त्र
एषु सर्वेषु सालेषु सर्वद्वारकल्पनं॥ सर्वव्रजोपुराणां च मुकुटानां च कुसुमना॥ गोपुरद्वारकास्तिष्ठ द्वारे द्वारे च संमिताः॥ आरकूटस्यां
तराले सप्तयोजनदूरतः॥ पंचलोहमयः सालः सर्वसालसमाकृतिः॥ तयोर्मध्ये महीप्रोक्ता मंदारद्रुमवाटिका॥ पंचलोहस्यांतराले
सप्तयोजनदूरतः॥ रौप्यसालस्तु संप्रोक्तः सर्वैः कैलेष्टसंयुतः॥ तयोर्मध्ये महीप्रोक्ता पारिजातद्रुवाटिका॥ दिव्यामोदसुगंधस्रगी
फलपुष्पभरोज्वला॥ रौप्यसालस्यांतराले सप्तयोजनविस्तृतेः॥ हेमसालः प्रकथितः सर्वद्वारशोभितः॥ तयोर्मध्ये महीप्रोक्ता कद
बतरुवाटिका॥ तत्र दिव्यानी पद्दत्तायोजनद्वयमुन्नताः॥ सदैव मदिरास्यंदि मेदुरप्रसवोज्वलाः॥ एभ्यः कादंबिनीनामयोगिनीभो
गदायिनी॥ विशिष्टा मदिरोत्सन्नामंत्रिण्यां सततं प्रियाः॥ नेनीपद्दताः सुबायाः पत्रलाः पल्लवाकुलाः॥ आमोदस्ताभ्रमृंगालि गुंमारैः
प्रतिताधराः॥ तत्रैव मंत्रिनाथायाः मंदिरं सुमनोहरं॥ कदंबवनवाह्यासु विदिक्षु ज्वलनादितः॥ चतसृषु मंदिराण्युच्चैः कलितान्यादि
शक्तिना॥ एकैकस्य तु गेहस्य विस्तारः पंचयोजनः॥ पंचयोजनमायामः सप्रावरणतान्वितः॥ एवमन्याविदिक्षु स्यात्सर्वत्र प्रियकद्रुमाः
निवासनगरी सेयं श्यामायाः परिकीर्तिता॥ सेवार्थं नगरी लघ्या मरापमाटवी स्वलोंपंथत्रेववरहंत स्यावकुयोजनदूरतः॥ श्री देव्या नित्य

मन्त्रिणी मुद्रिणी श्यामला निरणमाया नामानि इत्यानि

४ सेवा तु मन्त्रिण्या न घटिष्यति ॥ अतस्त्वं तामपि गृहोपान्तेऽपि भवनं कुरु ॥ तस्याः श्रीमन्त्रिनाथायाः सुरत्नश्यामये नव ॥ श्रीपुरे मुद्रिणीदेव्या मं
दिरस्य गुणान्वक्तुं न वर्णयिष्यति को नाम पदि त्रिकाम महत्त्ववाहं कादंबरीमदाताम्रनयनाः कलवीणया ॥ गायंत्यस्तत्र खेलंति मान्या मा
तंगकन्यकाः ॥ अगस्तिरुः ॥ ॥ मातंगो नाम कः प्रोक्तस्तस्य कन्याः कथं च ताः ॥ सेवंते मंत्रिणीनाथां सदा मधुमदालसाः ॥ हयग्रीव
उः ॥ ॥ मतंगो नाम तपसामेकराशिस्तपोधनः ॥ महाप्रभावसंपन्नो जगत्सर्जनक्षमः पदा ॥ तपःशक्त्यातीव्रपापः सर्वत्राज्ञानुवर्तिकः ॥ तस्य
पुत्रस्तु मातंगो मुद्रिणीमन्त्रिनायकां ॥ घोरैस्तपोभिरत्यर्थं तज्ययामास धीरधीः ॥ मतंगमुनिपुत्रेण सुचिरं समुपासिता ॥ मन्त्रिणी कृत
सान्निध्या हृत्लीः वरमित्यथात ॥ सोऽपि सर्वमुनिश्रेष्ठो मातंगस्तपसांनिधिः ॥ उवाच तां पुरोदत्तसान्निध्यां श्यामलांबिकां ॥ ॥ मातंग
उः ॥ ॥ देवि त्वत्स्मृतिमात्रेण सर्वार्थममसिद्धयः ॥ नानाविधा मा घास्याः सर्वाश्चाप्याविभूताः ॥ प्रापणीयं न मे किंचिदस्त्येव भुवन
त्रये ॥ सर्वतः श्यामकामस्य भवत्या श्रुतिमस्ते ॥ अथापि तव सान्निध्यमिदं नो विफलं भवेत् ॥ एकं वरं प्रार्थये हं तं वरं सुरयांबिके ॥ सर्व
हिमवता माई स्मो हृदपरिहासवान् ॥ क्रीडमतन नवं वाक्येत्सत्रतेन प्रगल्भितं ॥ अहं गौरीगुरुरिति श्लाघमानमनिनेनिवा नो न धावयं
मम नेवाम्बुधनस्तत्राधिको गुणः ॥ उभयोर्गुणसाम्ये तु मित्रयोरधिको गुणो ॥ एकस्य कारणात्तेन तावयास्तु भवेत् ॥ गौरीगुरु

...नाथ्यतासकाभोयः ... कृतवा मन्त्रिणीनाथे तत्त्वं मत्तनया भव ॥ यतो मन्नाम विख्याता भविष्यसि न संशयः ॥ सिद्धजा
श्रुत्वा मातंगस्य महामुनेः ॥ तथास्त्विति तिरोधत्ते मच प्रीतो भवन्मुनिः ॥ मातंगस्य महर्षेस्तु तस्याः स्वप्ने तदा मुदा ॥ नापिच्छपि
दत्तोत्पलं वतंसतेन स्वप्नस्य प्रभावेन मातंगस्य सधर्मिणी ॥ नाम्ना सिद्धिमती गर्भे लघुश्यामामधारयत् ॥ ततएव समुत्पन्ना मातं
तेन कीर्तिता ॥ लघुश्यामेति सा प्रोक्ता श्यामायन्त्रलकं दर्शः ॥ अपि राज्ञि महाविद्या मधीत्य कलशोद्भव ॥ तन्नामा लघुश्यामा समस्तं
स्वसमानमहं मातंगकाहृदाकोटि नाम्नापि राजकोटिशः ॥ लघुश्यामा महाश्यामा मातंगीहृदसंयुताः ॥ अंगशक्तिर्न मापन्नाः सेवते मन्त्रि
णीश्रियां ॥ इति मातंगकन्यानामुत्पत्तिः कुंभसंभव ॥ अधीताः सप्तकक्षाश्च सालालोहादिनिर्मिताः ॥ ११ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे मा
तंगकन्योत्पत्तिर्नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ अगस्तिरु ॥ ॥ लोहादिसप्तशालानां रक्षकायेव संतिवै ॥ तन्नाम कीर्तय प्राज्ञ येन
मे संशयच्छिदा ॥ ॥ हयग्रीवउः ॥ ॥ नानाहृत्स्नमहोद्याने वर्तते कुंभसंभव ॥ महाकालः सर्वलोकभक्षकः श्यामविग्रहः ॥
श्यामकंचुकधारी च महादारुणविलोचनः ॥ ब्रह्मांडखपके स्वर्णं पिबन्विश्वरसासवं ॥ महाकालीमहाश्यामामनंगार्भमपीड्य
न्यासिंहासने समासीनः कल्याणकलनात्मके ॥ ललिताध्यानसंपन्नो ललिताभजनोत्सुकः ॥ वितन्वन् ललिताभक्तेषायुषो दीर्घ

५ दीर्घतां॥ कालमृत्युप्रमुखैश्च किंकरैरपि सेवितां॥ महाकालीमहाकालौ ललिताशाप्रवर्तकौ॥ विश्वं कल्पयतः कृत्स्नं अथ मोधान-
वासिनौ॥ कालचक्रं महद्यत्र तस्यैवामनतां गतौ॥ चतुरावरणोपेतं मध्ये बिंदुमनोहरं॥ त्रिकोणं पंचकोणं च षोडशाष्ठदपंक
जं॥ अष्टारपंकजं चैव महाकालस्तु मध्यगः॥ त्रिकोणे तु महाकाली महासंधा महानिशा॥ एतास्तिस्रो महादेव्यो महाकालस्य श
क्तयः॥ पंचकोणेऽरुतत्रे तापापराचकलिः॥ स्विधामूर्च्छंतरां चैव विज्ञेया महाकालस्य शक्तयः॥ तत्रैव पंचकोणे च प्रत्यूषा चापि दृ
प्रभू॥ भल्लपराह्ना मध्याह्ना पंचकालस्य शक्तयः॥ अथ षोडशपत्राब्जे स्थिताः शक्तीर्नेष्टिः॥ दिना निशा तमिस्रा च ज्योत्स्ना
चैव तु पक्षिणी॥ प्रदोषा च निशीथा च प्रहरा पूर्णिमापि च॥ राकानुमती चैव तथैवामावसी पुनः॥ सिनीवाली कुहूर्भद्रा उपरा
गा च षोडशी॥ एताः षोडशपत्रस्थाः शक्तयः षोडशस्मृताः॥ कला काष्ठा निमेषा च क्षणश्चैव लवस्त्रुटिः॥ मुहूर्ता ऊतपालोरा
धुऋपक्षा तथैव चत्वारः कल्पपत्रायनाश्चैव विषुवाश्च त्रयोदशी॥ संवत्सरः परिवत्सरेदावत्सरापि च॥ एताः षोडशपत्राब्जवासि
न्यः शक्तयः स्मृताः॥ इद्वत्सरश्चेडवत्सरवत्सरापि च॥ ललिताध्यानजपस्तोत्रपरायणाः॥ निषेवंते महाकालं कालच
क्रासनस्थितं॥ अथ कल्पकवाद्यास्तु रक्ताः॥ ऊं मयं मंवा वसंतर्तुर्महातेजा ललिताप्रियकिंकरः॥ पुष्पसिंहासनासीनो

ध्यमाधी मदारुणः॥ पुष्पायुधः पुष्पभूषः पुष्पछत्रेण शोभितः॥ मधुश्रीर्माधवश्रीश्च श्रीदेव्यौ तस्य दीयतः॥ श्री तत्र चं-
रामतप्रसूनशरजाले ये॥ संतानवाटिकापालो ग्रीष्मर्तुः स्त्रीरणलोचनः॥ ललिताकिंकरो नित्यं तस्याज्ञाप्रवर्तकौ
शुक्रश्रीश्च शुचिश्रीश्च तस्य भार्ये उभे स्मृते॥ हरिचंदनवाटी तु कुने वर्षर्तुनास्थितौ॥ मवर्षर्तुर्महातेजा विद्युत्पिंगललो
चनः॥ वज्राट्टहासमुखरो मत्तजीमूतवाहनः॥ जीमूतकवचछन्नो मणिकार्मुकधारकः॥ ललिताध्यानजपस्तोत्रप
रायणः॥ वर्तते विंध्यमथनं त्रैलोक्याह्लाददायकः॥ नभःश्रीश्च नभस्यश्रीः सुरसासस्यमालिनी॥ अंबाडलानिरतिश्चाप्यम-
क१ तीमेघयंतिका॥ वर्षयंती चंपुणिका वारिधारा च शक्तयः॥ वर्षर्तोर्द्वादशप्रोक्ता महारुणविलोचनाः॥ ताभिः सहस्रवर्षर्तु
शक्तिभिः परमेश्वरीं॥ सदैव सहजयन्नास्ते निजोक्तैः पुष्पमंडलैः॥ ललिताभक्तदेशांस्तु भूषयन्सस्यसंपदा॥ तदैरिणां तु
वसुधां मनाहठ्यानि पीडयन्॥ वर्तते सततं देवीकिंकरो जलदागमः॥ मंदारवाटिकायां तु महाशरदृतुर्वसन्॥ तां करो
रहति श्रीमान्लोकवितत प्रसादनैः॥ ईषश्रीश्च तथोर्जश्रीस्तस्य पत्न्यौ प्राणनायिके॥ ताभ्यां सह ऋतुः सोयं निजोक्तैः पुष्पमंड
लैः॥ अभ्यर्चयति सा माहीश्रीकामेश्वरयोषितं॥ हेमंतर्तुर्महातेजा हिमशीकरविग्रहः॥ सदाप्रसन्नवदनो ललिताप्रि

६ यकिंकरः।निजोछ्रैः पुष्पसंभारैरर्चयन्परमेश्वरीं॥[३६] पारिजातस्य वाटी तु रक्षती त्वरमर्दन।सहश्रीश्च सहस्यश्रीस्तस्य देयोपि
तौ श्रुतौ॥[३६] कदंबवनवाद्यास्तु रक्षकः शिशिराकृतिः।शिशिरर्तुर्मुनिश्रेष्ठ वर्तते क्रमभंगवं॥[३७] माकरातेन सर्वत्र शिशिरी
कृतचूतला।तद्वासिनी नूतः श्यामा देवता शिशिराकृतिः॥[३८] तपःश्रीश्च तपस्यश्रीस्तस्य देयोपि उत्तमे।ताभ्यां समाराधयत्यंबां
ललितां विश्वपाविनीं॥[३९] ॥अगस्तिरु॥ ॥गंधर्ववदनश्रीमन्नानावृक्षादिसम्पके।अथ मोद्यानपालस्तु महाकालो मया
श्रुतः॥ चतुरावरणं चक्रं त्वया तस्य प्रकीर्तितं।षण्णामृतूनामन्येषां कल्पका या स्तु वाटिर्भूपालकत्वं श्रुतं त्वत्तश्चक्रदेवस्तु
न श्रुता॥ अत एव वसंतादिचक्रावरणदेवताः॥[४२] क्रमेण ब्रूहि भगवन्सर्वज्ञोसि यतो महान्॥ ॥हयग्रीवउ॥ ॥आकर्णय
मुनिश्रेष्ठ तत्तच्चक्रस्थदेवताः।कालचक्रं पुराप्रोक्तं वासंतं चक्रमुच्यते॥[४३] त्रिकोणं पंचकोणं च नागच्छदसरोरुहं।षोड
शारं सरोजं च दशारद्वितयं पुनः॥[४४] चतुरस्रं च विज्ञेयं सप्तावरणसंयुतं॥ तन्मध्ये बिंदुचक्रस्थो वसंतर्तुर्महाद्युतिः॥ तद्दक्ष शिव
द्वयसंलग्ने मधुश्रीमाधवश्रियो।उभाभ्यां निजहस्ताभ्यामुभयोःस्तनमेकं निपीडयच्च हस्तस्य युगलेन स सौरतं।
स्वपुष्पमदिरापूर्णचषकं विशितं वदन्॥[४५] एवमेव तु सर्वर्तुध्यानं विंध्यनिषूदन।वसंतोस्तु पुनर्ध्याने शक्तिद्वितयमादिमं॥[४६]

...णः॥सिद्ध जा
श्रं कल्पितं तु विज्ञेयं शाकपो ग्याः समीपगाः॥ अथ वासंतचक्रस्थदेवीः श्रृणु वदाम्यहं॥[४७] मधुशुक्ल प्रथमिका मधुशुक्लद्वि
यका।मधुशुक्ल तृतीया च मधुशुक्ला चतुर्थिका॥[४८] मधुशुक्ला पंचमी च मधुशुक्ला च षष्ठिका।मधुशुक्ला सप्तमी च मधुशुक्लाष्टमी।
पुनः॥ नवमी मधुशुक्ला च दशमी मधुशुक्लिका।मधुशुक्लैकादशी च द्वादशी मधुशुक्लिका॥[४९] मधुशुक्ला त्रयोदश्या मधुशुक्ला चतुर्द
शी।मधुशुक्ला पौर्णमासी प्रथमा मधुकृष्णता॥[५०] मधुकृष्णा द्वितीया च मधुकृष्णा तृतीयका।चतुर्थी मधुकृष्णा च मधुकृष्णा च पंच
मी॥[५१] षष्ठी तु मधुकृष्णा स्यात्सप्तमी मधुकृष्णिका।मधुकृष्णाष्टमी च स्यान्नवमी मधुकृष्णता॥[५२] दशमी मधुकृष्णा च विंध्यदर्पनिषू
दन।मधुकृष्णैकादशी च द्वादशी मधुकृष्णिका॥[५३] मधुकृष्णा त्रयोदश्या मधुकृष्णा चतुर्दशी।मध्ये मा चेति विज्ञेया त्रिंशदेतास्तु
शक्तयः॥[५४] एवमेव प्रकारेण माधवाख्योपरिस्थिताः।शुक्लप्रतिपदाद्यास्तु शाकपास्त्रिंशदन्यकाः॥[५५] मिलित्वा षष्टिसंख्यास्तु ख्या
ता वासंतशाकपाः॥ स्वैः स्वैर्मंत्रैस्तत्तच्चक्रे पूजनीया विधानतः॥[५६] वसंतचक्रराजस्य सप्तावरणभूमयः॥ षष्ठीः स्युर्देवताः ष
श्रि २ ष्टीस्तास्वमीषां समाश्रिताः॥[५७] विभज्याभ्यर्चनीयाः स्युस्तत्तन्मंत्रैः सुसाधकैः॥ यथा वासंतचक्रं स्यात्तथैवान्येषु चर्तुषु॥[५८] देवता
स्तु परं भिन्ना योज्याः श्रुत्यादिभेदतः।शाकशुक्लप्रथमिका शाकशुक्लद्वितीयका॥[५९] एवमेव प्रकारेण शुक्लकृष्णादि कीर्तयेत्।

७ एवमेव प्रकारेण शुचिशुक्रादिभेदतः ॥६३॥ नाकपः षष्टिसंख्याता ग्रीष्मचक्रे महोदयाः ॥ एवं वर्षादिके चक्रे भेदा नवनवस्य जानूं ॥६४॥
षष्टिः षष्टिस्तु शक्तीनां चक्रे चक्रे प्रतिष्ठिताः ॥ ग्रंथविस्तरभीत्या तु न संख्यानादिरस्य ते ॥६५॥ आर्तव्याः शक्तयस्त्वेता ललिताभक्तसौ
ख्यदाः ॥ ललितास्मरणध्यानजपस्तोत्रपरायणाः ॥६६॥ कल्यादिवाटिकाचक्रे संचरंत्यो मदालसाः ॥ स्वस्वपुष्पोत्थमधुभिः स्नपयंत्यो म
हेश्वरीं ॥६७॥ मिलिताश्चैव संख्याताः षष्ठ्युत्तरशतत्रयं ॥ एवं सप्तसु सालेषु पालिकाश्चक देवताः ॥६८॥ नामकीर्तनसर्वं तु शोकाख्यं प्रपठ
तो ॥ अन्येषामपि सालानामुपादानस्वरूपकं ॥ विस्तारं तत्र शक्तीश्च कथयाम्यवधारय ॥ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे हयग्रीवागस्त्यसं
वादे त्रिपुरासप्तकक्षोपाख्यानं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥२५॥ ॥ हयग्रीव उ॥ २॥ कथितं सप्तसालानां लक्षणं शिल्पिभिः कृतं ॥ अथ रत्न
मयाः सालाः प्रकीर्त्यंतेऽवधारय ॥ सुवर्णमयसालस्य पुष्परागमयस्य च ॥ सप्तयोजनमात्रं स्यादंतरं क्षुद्रवृत्तं ॥ तत्र सिद्धाः सि
द्धनार्यः खेलंति मदविह्वलाः ॥ रसै रसायनैश्चापि खड्गैः पादांजनैरपि ॥ ललितापादभक्तिपुष्कलान् तर्पयंतो महाजनाः ॥ वसंति वि
विधास्तत्र पिबंति मदिरारसान् ॥ पुष्परागादिसालानां सर्वं वक्ष्यामि रक्तप्रभाः ॥ पुष्परागादिमाले तु अपादार्गलगोपुरं ॥ पुष्परागा
दिर्ज्ञेयं मुद्यदादित्यभास्वरं ॥ हेमप्राकारचक्रस्य पुष्परागमयस्य च ॥ अंतरे तत्स्थली सापि पुष्परागमयी स्मृता ॥ वक्ष्यमाणमहा

शिव ७

सालकक्ष्यासु निखिलास्वपि तद्वर्णः पक्षिणस्तत्र तद्वर्णनिम्नगाः भिन्नाः ॥ तद्वर्णसलिलास्तथा तद्वर्णवृक्षमणिद्रुमाः ॥ सिद्धजा
तिश्च ये देवीमुपास्य विविधैः क्रमैः ॥ व्यक्तं तेन वृतः सर्वे निवसंति तत्र सांगनाः ॥ ललितामंत्रजपासक्ता ललिताक्रमतत्पराः ॥
ते सर्वे ललितादेव्या नामकीर्तनकारिणः ॥ पुष्परागमहासालांतरे मारुतयोजने ॥ पद्मरागमयः सालश्चतुरस्त्रः समंत
तः ॥ स्थली च पद्मरागाढ्या गोपुराद्यं च तन्मयं ॥ तत्र चारणलोकस्याः सर्वदेहविनाशतः ॥ सिद्धिं प्राप्य महाराज्ञीचरणांभोज
सेवकाः ॥ चारणानां स्त्रियश्चापि चार्व्यो मदलालसाः ॥ गायंति ललितादेव्या गीतिबंधान्मुहुर्मुहुः ॥ तत्रैव कल्पवृक्षाणाम
धस्ताद्वेदिकास्थिताः ॥ गंधर्विस्सहचारिण्यः पिबंति मधुरं मधु ॥ पद्मरागमहासालांतरे मारुतयोजने ॥ गोमेदकमयः सालस्त
प्तवैमालसमाकृतिः ॥ तदंतरे योगिनीनां जैखाणां च कोटयः ॥ बालसंकर्षिणी मंत्रां सेवंते तत्र भक्तितः ॥ गोमेदकमहाशाला
ंतरे मारुतयोजने ॥ अतितुंगो हीरमालस्तयोर्मध्ये च हीरभूः ॥ तत्र देवीमनभ्यर्च्य सर्वजन्मनिकं भजं ॥ विमंत्यश्वरसांध्दे:
मार्कं गंधर्वपुंगवाः ॥ महाराज्ञीगुणगणान्गायंतो वल्लकीस्वनैः ॥ कामभोगैकरसिकाः कामपत्निभविग्रहाः ॥ सुकुमारप्र
कृतयः श्रीदेवीभक्तिशालिनः ॥ उर्वशी मेनका चैव रंभा चालंबुषा तथा ॥ मंजुघोषा सुकेशी च सर्वश्चित्रिता विकौशलस्थ

८ ताच विश्वाची पुंजिकस्थलया सह। तिलोत्तमेति देवानां वेश्या एता दशोऽपराः ॥२२॥ गंधर्वैः सदनान्यानि कल्पद्रुमस्थनि च।
पिबंत्यो ललितादेवीं ध्यायंत्यश्च मुहुर्मुहुः ॥२३॥ सभो भाग्यविवृद्ध्यर्थं गुणयंत्यश्च तन्मनुं। चतुर्दशानुचोत्पन्नाः स्थानेऽस्मिन्पर
मोऽखिलाः ॥२४॥ तत्रैव देवीमभ्यर्च्य वसंति मुदिताश्च याः॥ ॥अगस्तिरुः॥ ॥चतुर्दशापि जन्मानि तासामप्सरसां विभो। कीर्त
यत्वं महाभाग सर्वविद्यामहानिधे ॥२५॥ ॥हयग्रीव उ॥ ॥ब्रह्मणो हृदयं कामो मृत्युरुच्चरमारुताः। तपनुष्मकरांश्च दक
दंदेवाश्च पावकः ॥२६॥ सौदामिनी च पीयूषं दक्षकन्या जलं तथा। जन्मनः कारणं चैतान्याम नंतिमनीषिणः ॥२७॥ गीर्वाणपण्यना
रीणां स्फुरसौभाग्यसंपदां। एतासमस्ता गंधर्वैः सार्धमर्चंति चक्रिणीं ॥२८॥ किंनराः सदनारीभिस्तथा किंपुरुषा मुने। स्त्रीभिः
सह मदोन्मत्ता हीरकस्थलमाश्रिताः ॥२९॥ महाराज्ञीमंत्रजापैर्विधूताशेषकल्मषाः। नृत्यंत्यश्चैव गायंत्यो वर्तंते जंभसंक्र
मं मुदा ॥३०॥ तत्रैव हीरकक्षोण्यां वज्रा नाम नदी मुने। वज्राकारैर्निविडिताभासमानतटद्रुमैः ॥३१॥ वज्ररत्नैकसिकता वज्रद
वमयोदका। सदा वहति सा सिंधुः परितस्तत्र पाविनी ॥३२॥ ललिता परमेशान्या भक्ता ये दानवोत्तमाः। ते तस्या उदकं पीत्वा
वज्ररूपकलेवराः ॥३३॥ दीर्घायुषश्च नीरोगा भवंति कलशोद्भव। भंडासुरेण दलिते चक्रे वज्रेण तरुतुः ॥३४॥ तस्यास्तीरे तपस्ते शिव ८

पे वज्रेशी प्रति भक्तिमान्। तज्जलादुदिता देवी वज्रं दत्वा बलद्विषे ॥३५॥ पुनरंतर्दधे सोपि कृतार्थः स्वर्गमीयिवान्। अथ वज्राख्य
सालस्यांतरे मारुतयोजने ॥३६॥ वैडूर्यसाल उत्तुंगः सर्वतो गोपुरांकितः। स्थली च तत्र वैडूर्यनिर्मिता भास्वराकृतिः ॥३७॥ पातालवा
सिनो ये ये श्रीदेव्यर्चनसाधकाः। ते सिद्धमूर्तयस्तत्र वसंति सुखमेदुराः ॥३८॥ शेषकर्कोटकमहापद्मवासुकिशंखकाः। तक्षकः
शंखचूडश्च महादंतो महाफणः ॥३९॥ इत्येवमादयस्तत्र नानानागाः स्त्रियोपि च। बलीन्द्रप्रमुखानां च दैत्यानां धर्मवर्त्मिनां ॥४०॥ गण
स्तत्र सदा नागैः सार्धं वसति सांगनाः। ललितामंत्रजप्तारो ललिताशास्त्रदीक्षिताः ॥४१॥ ललितार्चका नित्यं वसंत्यसुरयोषि
तः ॥ तत्र वैडूर्यकक्षायां नद्यः शिशिरपाथसः ॥४२॥ सरांसि मत्तहंसानि सारसालंकृतानि च। भवनानि तु दिव्यानि वैडूर्यम
णिमंति चैतेषु क्रीडंति ते नागाश्चासुराश्च सांगनाः। वैडूर्याख्यमहासालांतरे मारुतयोजने ॥४३॥ इन्द्रनीलमयः सालः
चक्रवाल इवापरः। तन्मध्यकक्षाभूमिश्च नीलरत्नमयी मुने ॥४४॥ तत्र नद्यश्च मधुराः सरांसि शिशिराणि च। नानाविधानि भो
ग्यानि वस्तूनि सरसान्यपि। ये भूलोकगता मर्त्या ललितामंत्रसाधकाः। ते देहांते राकानीलकक्षां प्राप्य वसंति हि ॥४५॥ तत्र दिव्यानि
वस्तूनि भुंजाना वनितासखाः। पिबंतो मधुरं मद्यं नृत्यंतो नाकिनिर्भराः ॥४६॥ सरस्वत्तेषु सिंधूनां कूलेषु कलशोद्भव। लताग्रहे

९ ऽरम्येषु मंदिरेषु महर्द्धिषु॥४९॥ सदा राजपंक्तिश्रीदेवीपदं तत्राप्य तद्गुणान्। निवसंति महाभोगा नारीभिः सह देवेष्विता॥५०॥ कर्मक्षये पुनर्यांति
भूलोके मानुषीं तनुं। सर्ववासनया युक्ताः पुनरावृत्तिचक्रिणी॥५१॥ न यांति श्रीनगरे राक नीलमहास्थली। तस्थलस्यैव संपर्काद्भागदेष
समुद्भवैः॥५२॥ नीलैर्भावैः सदा युक्ता वर्त्तते मनुजा मुने। येषु न र्शनिनो मर्त्यानि र्ईक्षानि यतेंद्रियाः॥५३॥ ते पुनेचिन्मयाः स्वांते संविशंति महेश्वरी।
इंद्रनीलाख्यमालस्यांतरे मारुतयोजने॥५४॥ मुक्तारत्नमयः सालः सर्ववज्रोपशोभितः। अत्यंतभास्वरं स्वच्छा तयोर्मध्यस्थली जने॥५५॥ सर्वा
पि मुक्तारचिता शिशिरातिमनोहरा। ताम्रपर्णी महापर्णी सदा मुक्ताफलोदकाः॥५६॥ एवमाद्या महानद्यो भवंत्यत्र महास्थले। तासां तीरे
ऽप्सरस्वैपि देवलोकनिवासिनः॥५७॥ वसंति सर्वतनुषि श्रीदेवीमंत्रसाधकाः। सर्वा पश्चिमभागेषु लोकाः शक्रादिगोचराः॥५८॥ मुक्तासालस्य
परितः संत्यन्यद्वारदेशकान्। मुक्तामालस्य नीलस्य द्वारयोर्मध्यदेशांतं॥५९॥ सर्वभागेश काकलोकस्त कोणे वह्निकोणे भूः॥ याम्यभागे यम
पुरं तत्र दंडधरः प्रभुः॥६०॥ सदा श्रीललितामंत्रजापी नीलस्वभाववान्। आज्ञाधरोपमन्तैश्चित्रगुप्तपुरोगमैः॥६१॥ सार्द्धं निपीड्यत्येव शिव
श्रीदेवीसमयद्रुहः। गुरुशासनदुराचाराल्ललितादेवकारिणः॥६२॥ क्रूरभक्तिपराभ्रूर्वास्तत्वानंतंतदर्पितान्। मंत्रचोरान्कर्मचांश्च ९
कुविधानधमाश्रयान्॥६३॥ नास्तिकान्पापशीलांश्च स्थैव प्राणिहिंसकान्। स्त्रीद्विष्टा लोकविद्विष्टान्यानपि च पापिनः॥६४॥ कालसूत्रे रौरवे

चकुंभीपाके च कर्मजा। असिपत्रवने घोरे कृमिभक्ष्ये च तापनैः॥६५॥ लालाभक्ष्ये सूचिवेधे तथैवांगारपातने। एवमादिषु कष्टेषु नरकेषु घोरे
षु॥६६॥ पातयत्याशु पातस्याः श्रीदेव्याः सुमहौजसः। तस्यैव पश्चिमे भागे निर्ऋतिः खड्गधारकः॥६७॥ राक्षसं लोकमाश्रित्य वर्त्तते ललितार्चकः॥ चा
तस्य चोत्तरभागे तु द्वारयोरंतरस्थले॥६८॥ वारुणं लोकमाश्रित्य वरुणो वर्त्तते सदा। वारुण्यास्वादनोन्मत्तः श्यामांगो जपवाहनः॥६९॥ सदा श्रीदे
वतामंत्रजापी श्रीक्रमसाधकः। श्रीदेवतादर्शनिस्यद्वेषिणः पाशबंधनैः॥७०॥ बध्वा नयत्यधो मार्गं भक्तानां बंधमोचकः। तस्य चोत्तरकोणे
तु वायुलोके महाद्युतिः॥७१॥ तत्र वायुः शरीराश्च सदानंदमहोदयाः। सिद्धादिव्यर्षयश्चैव पवनाभ्यासिनोऽपरे॥७२॥ गोरक्षप्रमुखाश्चान्ये यो
गिनो योगतत्पराः। एतैः सह महासत्वस्तत्र श्रीमारुतेश्वरः॥७३॥ धिमद्दस्तो मृगवरे वाहने महति स्थितः। ललिताजपनध्यानक्रमसज्ज
न तत्परः॥७४॥ समधाविन्नमूर्तिश्च वर्त्तते ऽत्र संभवः। इडा च पिंगला चैव सुषुम्णा तस्य शक्तयः॥७५॥ तिलोमारुतनाथस्य सदा मधुमदाल
साः। आनंदप्रस्फुरितांगीभिस्ताभिः शक्तिभिर्वृतः॥७६॥ समारुतेश्वरः श्रीमान्सदा राजपतिचक्रिणी। येन सत्वेन कल्पांते त्रैलोक्यं सचराच
रं॥७७॥ परागमयतां नीला विनाशयति तत्क्षणात्। तस्य सत्वस्य सिध्यर्थं नामैव ललितेश्वरी॥७८॥ भजयत्प्रभावयन्नास्ते सर्वाभरणभूषिता।
तल्लोकः सर्वभागस्थैश्च यक्षलोके महाद्युतिः॥७९॥ यक्षेशो वसति श्रीमान्तद्वारद्वंद्वमध्यगः। निधिभिश्च नवाकारैः ऋद्धिवृद्ध्यादिशक्तिभिः॥८०॥

१० महितोल्ललितानामकान्तःपुरं यत्तु धनसंपदा। वर्तते विश्वमनोहारि तु कुलपद्मविनिर्मितं। विविधैर्मधुभिर्दैत्य संपूज्यति चक्रिणी। मणिमण्डप
र्णमयो मणिमाणिक्यंधरः। इत्येवमादयो यत्र सेनापृत्तनसंततिर्वै। तस्योत्कृष्टभागे तु पद्मजो कोमलो दृश्यः। अनर्घ्यरत्नखचितस्तत्र
रुद्रोधिदेवता। सदैव मन्युनादीनः सदा बद्धमहेश्वधिः। अधिज्यं च धनुर्बिभ्रत्ज्वलत्पिंगललोचनः। जटामुकुटशोभाढ्यः सर्वाभरणभूषितः
स्वसमानैर्महासत्वैर्लोकान्निर्दहद्दृष्टिभिः। अधिज्यकार्मुकैर्दत्तैः षोडशावरणस्थितैः। आवृतः सततं वज्रोर्जपरश्रीदेवतामनुः। श्रीदेवीध्यान
संपन्नः श्रीदेवीसृजनोत्सुकः। अनेककोटिरुद्राणीगणमंडितपार्श्वभूः। ताश्च सर्वाः शरीरांग्यो नवयौवनगर्विताः। ललिताध्याननिरताः स
दास्तवमहालसाः। तासिश्च साकं सश्रीमान्महारुद्रस्त्रिशूलभृत्। हिरण्यबाहुप्रमुखैः रुद्रैरयैर्निषेवितः। ललितादर्शनप्रष्टा रुद्रतारयु
रुधिक्रतान्। श्रूलकोधाविनिर्मिधिनेत्रोत्थैः कद्रुपावकैः। दहंस्तेषां पशून्नृत्यान् भुजांश्चैव विनाशयन्। श्रीजाधरो महावीरो ललिताज्ञाप्र
पालकः। रुद्रलोके स्थितः श्रीरेवर्तते ऽन्तःसंभवा। महारुद्रस्य तस्य षे परिवाराः प्रमाथिनः। ये रुद्रास्तान्संख्यातान्सोवाव कुंपदुर्भर्दे तानये शिव
रुद्रा अधिभूम्यां तु सहस्राणां सहस्रशः। ये ऽन्तरिक्षे च वर्तंते सहस्राणां सहस्रशः। दिवि ये पि च वर्तन्ते ये षामन्नमिषुश्चैव ये षां वाता १०
स्त्येषवः। येषां च वर्षमिषवः प्रहीनाः पिंगलेक्षणाः। अत्र ये चांतरिक्षे च वर्तमाना महौजसः। ते वंतो धनुष्मंतो नीलग्रीवा विलोहिताः।

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। ये अन्नेषु विविध्यंति पात्रेषु पिबतो जनान्। ये पथां रक्षकारुद्रा ये च तीर्थनिवासिनः। सहस्रसंख्या
ये चान्ये सकावंतो निषंगिणः। ललिताज्ञाप्रणेतारो दिशो रुद्राधिकास्थिरैः। ते सर्वे सुमहात्मानः सर्वत्राद्विषन्तीद्रु। श्रीदेवीध्याननिष्णाताः श्री
देवीमन्त्रजापिनः। श्रीदेवतायाम कोश्वपालयं तिष्ठपालकाः। षोडशावरणं चक्रं मुक्ताप्राकारमंडलं। श्रीश्रिव्यस्य सर्वे महारुद्रमहोदयं।
हिरण्यबाहुप्रमुखा ज्वलन्मन्युमुपासते। इति श्रीब्रह्मांडे उत्तरपुराणे हयग्रीवागस्त्यसं० ललितोपाख्याने पुष्परागप्राकारादिमुक्ताप्राकारांत
रसप्रकाशकथनं नाम त्रतीयोऽध्यायः॥ ३ ॥ अगस्तिरु॥ ॥ षोडशावरणं चक्रं कीर्तितं रुद्राधिदैवतं। तत्र स्थिताश्च के रुद्राः के के नाम्ना
प्रकीर्तिताः। के के आवरणे बिंबे कुत्र नामानो वसंति ते। यो गिकं रोढिकं नाम तेषां श्रोतुमिहा वेधे॥ ॥ हयग्रीवउ॥ ॥ तत्र ...
यः प्रोक्तो मुक्ताजालविनिर्मितः। पंचयोजनविस्तारस्तत्संख्यायामशोभितः। षोडशावरणे मुक्तो मध्यपीठमनोहरः। मध्यपीठे म
हारुद्रो ज्वलन्मन्युस्त्रिलोचनः। मज्जकाउकिरुद्रस्तथा सर्वदा वर्तते तु ने। त्रिकोणे कथिता रुद्राः स्वयं प्रवृधरोजगो। हिरण्यबाहुः से
नानीर्दिशां पतिरथापरः। हरिकेशश्च तथा पशुपतिः परः। सस्तिष्किं जल्विषीमांश्च पथीनां पथि रेवै ते षट्कोणगाः
किंतु बभ्रुशांस्त्वष्टकोणके। विथाध्यंनपतीवै हरिकेशोपवीतिनौ। पुष्टानां पतिरण्ण्यो भवो हेतिस्तथैव च। चांदशापत्रेत्वावर
तु-द

णः प्रथमो जगतां पतिः ॥ रुद्र आततायिनो क्षेत्रपतिः सूतस्तथा परः ॥ [९] अहंत्यो वनपतिरोहितः स्थपतिस्तथा । वृक्षाणां प...
तिस्तथा राजा सदा ॥ [१०] मंत्री च वाणिजश्चैव तथा कक्षपतिः पुरः ॥ भुवंतिस्तु चतुर्थः स्यात्पंचमो वारिवस्कृतः ॥ [११] ओषधीनां पतिश्चैव षष्ठः
कलशसंभव ॥ उच्चैर्घोषाक्रंदयंतो पत्तीनां च पतिस्तथा ॥ [१२] कृत्स्नवीतश्च धावंश्च सत्वानां पतिरेव च ॥ एते दश पदस्थाः पंचमावर
णस्थिताः ॥ [१३] सहमानो निव्याधिरव्याधिनीपतिस्तथा ॥ ककुभश्च निषंगी च स्तेनानां च पतिस्तथा ॥ [१४] वंचश्च परिवंचश्च स्तायूनां च पतिस्त
था ॥ निचेरुश्चेति विज्ञेयाः षष्ठावरणदेवताः ॥ [१५] आद्यः परिचरोऽरण्यपतिः सृकावी च यः ॥ जिघांसंतो मुष्णतां च पतयः ॥ [१६] अंगसंभवौ
असिमंतस्तु प्राह्णस्तथा नक्तंचरास्तु नो प्रकृंतानां पतिश्चैव उष्णीषी च गिरेश्चरः ॥ [१७] कुलुंचानां पतिश्चैव इषुमंतः कलशोद्भव धन्वावि
दश्चातन्वानाः प्रतिदधानकः ॥ [१८] आयच्छंतः षोडशो ते षोडशावरनिवासिनः ॥ विसृजंतस्तथास्यंतो विध्यंतश्चापि सिंधुप ॥ [१९] आसीना
श्शयानाश्च स्वपंतो जाग्रतस्तथा ॥ तिष्ठंतश्चैव धावंतः सभाश्चैव सभाधिपाः ॥ [२०] अश्वाश्चैवाश्वपतय आव्याधिन्यस्तथैव च ॥ विवि
ध्यंतश्च उगणाश्च तृंहत्यो विंध्यमर्दन ॥ [२१] सप्ताष्टौ दशविधा देवता अष्टमावृतौ ॥ अथ गृत्साधिपतयो व्राता व्राताधिपास्तथा ॥ [२२] ग
णाश्च गणपाश्चैव विरूपा विश्वरूपकाः ॥ महांतः क्षुल्लकाश्चैव रथिनश्चारथाः परौ ॥ [२३] रथाश्च रथपत्याख्याः सेनाः सेनानयस्तथा ।

शिव
११

क्षत्तारः संग्रहीतारस्तक्षाणो रथकारकाः ॥ [२४] कुलालाश्चेति रुद्रास्ते नवमावृत्तिदेवताः ॥ कर्माराश्चैव पुंजिष्ठा निषादाश्च इषुकृणाः ॥ [२५] धन्वकारा
मृगयवः श्वनयः श्वान एव च ॥ अश्वाश्च पतयश्चैव भवो रुद्रो घटोद्भव ॥ [२६] शर्वः पशुपतिर्नीलग्रीवश्च शितिकंठकः ॥ कपर्दी व्युप्तकेशश्च
सहस्राक्षस्तथा परः ॥ शतधन्वा च गिरिशः शिपिविष्टश्च कुंभज ॥ [२७] मीढुष्टमो इति प्रोक्तो रुद्रा दशमसालगाः ॥ [२८] अथैकादशकस्त्व
ह्रस्वश्चैव वामनाः बृहच्च वर्षीयांश्चैव वृद्धः संवृद्धनामकः ॥ [२९] अग्र्यः प्रथम आशुश्चाजिरो शीघ्रश्शीभ्यकौ ॥ ऊर्म्यावस्वन्यनादेयौ
स्रोतस्यो द्वीप्य एव च ॥ [३०] ज्येष्ठश्चैव कनिष्ठश्च पूर्वजापरजौ तथा ॥ मध्यमश्चापगल्भश्च जघन्यश्च घटोद्भव ॥ [३१] एते तु विंशतिसंख्याता एते रुद्रा
महाबलाः ॥ अथ बुध्न्यः सोभ्य रुद्रः प्रतिसर्यकयाम्यकौ ॥ [३२] क्षेम्यो उर्वर्यः खल्यश्च ततः श्लोक्यावसान्यकौ ॥ वन्यः कक्ष्यश्रवश्चैव ततो प्रतिश्रवः ॥ [३३] आशुषेणश्चाशुरथः शूरश्चावपसानिधे ॥ अवभिंदश्च वर्मी च वरूथी बिल्मिनाम द्वौ ॥ [३४] कवची च श्रुतः श्रुतसेनो दुंदुभ्य एव
च ॥ आहनन्यश्च धृष्णुश्चेत्येते षड्विंशतिः स्मृताः ॥ [३५] एकादशावरणस्था स्तेमहाकाया महाबलाः ॥ दूतश्चैव प्रहितश्च निषंगि
णौ ॥ [३६] अन्यस्त्विषुधिमान् तीक्ष्णेषुश्च तथायुधी ॥ स्वायुधश्च सुधन्वा च स्रुत्यः पथ्यश्च कुंभज ॥ [३७] काट्यो नीप्यस्तथा सूद्यः सरस्यो विंध्यमर्द
न ॥ नाद्यश्च नाद्यनामा वै वैशंतः कूप्य एव च ॥ [३८] अवट्यश्च वर्ष्यावर्ष्यश्च मेघ्यो विद्युत्य एव च ॥ ईध्रियातप्यौ ततो वात्यो रेष्मियश्च तथा परः ॥ [३९] वास्तव्यो

१२ वास्तुपश्चैव सोमश्चेति महाबलाः ॥ त्रयोदशावरणगान्रुद्रांश्च तान्मुने ॥ रुद्रस्तोत्रोक्तगणाः सगणास्तथा पूज्यपतिर्मुने । उग्रो भीमस्तथैव
वाग्नेवध्रुदेवधांवपौ दंताश्चैव दनीयांश्च हराश्च दरिकेशकाः ॥ ताः शंभुर्मयोन्नश्च शंकरश्च मयस्करः ॥ शिवः शिवतरश्चैव तीर्थ्याः कू
ल्यास्तथैव च ॥ वार्यो वार्यः प्रतरणस्तथा चोत्तरणो मुने ॥ आतार्यश्च तथालाद्यः शष्प्यः फेन्यस्तथैव च ॥ चतुर्दशाहता वेताः कथिता रुद्रदे
वताः ॥ सिकत्यश्च प्रवाह्यश्च तथैरिण्यस्तथो न्निधो ॥ प्रपथ्यः किंशिलश्चैव क्षयणस्तदनंतरं ॥ कपर्दी च पुलस्त्यश्च गोष्ठ्यो गृह्यस्तथैव च ॥ तल्
प्योगेह्यस्तथा काट्यो गह्वरेष्ठो हृदय्यकः ॥ विवेष्यश्चापि पांसव्यो रजस्यः शुष्क्य एव च ॥ हरित्यो लोप्यो लोप्यश्च ऊर्व्यः सूर्म्यस्तथा मुने ॥ प
र्ण्यश्च पर्णशद्यश्च तथा पगुरमाणकः ॥ अभिघ्नन्नाखिदश्चैव प्रखिदः किरिकास्तथा ॥ देवानां हृदयाश्चैव वानिंशाद्रुद्रदेवताः ॥ वर्तंते सायु
धाः शश्वन्नित्यं पंचदशावृतौ ॥ षोडशेनावरणके सर्वादिशारवर्तिनः ॥ विक्षीणकाविविचेत्कास्तथा निर्हतनामकाः ॥ आमीवत्काश्च
दीप्तास्त्वा मत्सद्रदुपासते ॥ इति षोडशशालेषु स्थितै रुद्रैः सहस्रशः ॥ सेवितस्तु महाभागः सोलवितानाशाम्प्रवर्तकः ॥ वर्तते जगताष्ट शिव
ष्टेमुक्तामालेशकोणके ॥ शतरुद्रियसंख्याता एते रुद्रा महाबलाः ॥ ललिताभक्तिसंपन्नाः पालयंति दिवानिशं ॥ श्रीभक्काद्रललितादेश्याः १२
प्रत्युद्देयं जयं त्यमी ॥ इत्थं शंकादिदिक्पालाब्जकासालं समाश्रिताः ॥ ललितापरमैश्वर्याः सेवामेव वितन्वते ॥ अथ पञ्चकास्य सालस्यांतरे सा

रुतयोजने ॥ सालो मरकताभिख्यश्चतुर्योजनमुच्छ्रितः ॥ सर्ववज्रोपुरादीनां संस्थानैश्च सुशोभितः ॥ तत्र श्रीदंडनाथाया दक्षनादिविदिग्गताः
चत्वारो निलयाः प्रोक्ता मंत्रिण्या दश्वविस्तराः ॥ किरिचक्ररथेंद्रस्य याः पर्वाणि समाश्रिताः ॥ असुरमहायुद्धे ता देव्यस्तत्र आयतिः ॥ सर्वा अ
ली मरकतश्रेणीभिः खचिताश्रुभा ॥ हेमतालवनाच्चात्र सर्ववस्तुसमाकुला ॥ तत्र देव्याः समस्ताश्च दंडनाथासमाश्रियाः ॥ हेलोद्धूर्णद्दलाद्य
र्णसुरालापंचरत्न्यः ॥ संख्यातीतास्तालद्रुमान वल्लविचित्रिताः ॥ योजनायतकांडाश्च दलैर्मुक्ताविसंकटैः ॥ हेमवल्वचोऽतिसुस्निग्धाः
मुद्धायाफलभंगुराः ॥ आमूलाग्रलंबमानतालहालाघटाकुलाः ॥ वर्तंते दंडनाथायाः प्रीत्यर्थं शालिभिः कृताः ॥ तत्र तालसुरास्तंभी
तापीतामदाकुलाः ॥ जृंभिश्चाथाश्च क्रोदेयो हेतुकाद्याश्च भैरवाः ॥ सम्मतिप्रददेवश्च नृत्यंतिमदविह्वलाः ॥ चतुर्विदिक्षु दंडिन्याप्यत्रय
त्रमदस्थूदं ॥ तत्र सर्वादिदिग्भागे देवीसदृशविग्रहाः ॥ उन्मत्तभैरवी चैव स्वप्नेशी चातिरक्तिनी ॥ तथा किरिपदा देवी सेवंते दंडनायिकां ॥
एषा कक्षा मरकतप्रकृतिः सर्वतो दिशं ॥ निवासो दंडनाथायाः केवलं त्वाभिमानिकः ॥ तस्यास्तु सेवया सो यो महापद्माटवीस्थलोऽत
कलातिदवीयस्त्वात्सेवार्थं तत्र तद्गृहं ॥ अथो मरकताकारसालतः सप्तयोजने ॥ प्राकारो विद्रुमाकारः प्रान्तर्यं सपाटलः ॥ तत्र स्थ
ली तु मकलाविद्रुमैरेवनिर्मिता ॥ तत्र विद्रुमसंकाशो ब्रह्मानलिनविष्टरः ॥ ब्रह्मलोकात्समागत्य सार्ध्यं वैर्मुनीश्वरैः ॥ सदा श्रीललितादे

२२ च्याःसेवनार्थमतंद्रितः॥७१॥मरीच्याद्यैःप्रजासृष्टिर्वर्त्तते प्राकमध्यिया। चतुर्दशापिविद्यास्तोउपविद्याःसहस्रशः॥७२॥चतुःषष्टिकला
श्चैवशरीरिण्योमहत्तराः॥श्लाकारेविद्रुमाकारेब्रह्मलोकंसमाश्रिताः॥७३॥वर्त्ततेआयताःप्रेष्ठैर्ललितादेवताज्ञया। अथविद्रुमसा
लस्यांतरेमारुतयोजने॥७४॥माणिक्यमंडपंनामकक्षांतरकुटीरितं। नानारत्नकृतःसालःसर्वज्ञोपुरान्वितः॥७५॥माणिक्यमंडपस्था
नेपरितःसर्वतोदिशं। वर्त्ततेविष्णुलोकस्तुललितायैवनोत्सुकः॥७६॥तेत्रवैष्णवलोकेतुविष्णुःश्रीशास्तनातनः॥चतुर्दशसाधा
रैवतथाद्वादशधाउक्तः॥७७॥विभिन्नमूर्त्तिःसततंवर्त्ततेमाधवःसदा। अंशास्तुरमयायुक्तेयेश्रीदेवीनखोद्भवाः॥७८॥दशावतारदेवास्तु
तेपिमाणिक्यमंडपे। पूर्वकक्षांतरेस्यस्तुतत्कक्षायाविशिष्टतो॥७९॥उपर्याच्छादनामात्रंमाणिक्यद्रवदांगणे॥तत्रकक्षांतरेदेवः
शंखचक्रगदाधरः॥८०॥भिन्नद्वादशमूर्त्याचसर्वांधारांस्तुरक्षति। गांभनदवसश्चकोत्पूर्वस्यांदिशिकेशवः॥८१॥प्रेष्ठानारायणःशं
खीनीलजीमूतसंनिभः॥इंदीवरदलश्यामोगघूर्ध्वंमाधवोवति। गोविंदोदक्षिणेपार्श्वेधन्वीचंद्रशोभमधुनाउत्तरेलघुविष्णुः
पद्मकिंजल्कसंनिभः॥८३॥आग्नेय्यांमरविंदाभोमुरलीमधुसूदनः॥त्रिविक्रमःखड्गपाणिर्नैरृत्यांज्वलनप्रभः॥८४॥वायव्यांवामनोवज्री शिव
तरुणादित्यदीप्तिमान्॥ईशान्यांपुंडरीकाभःश्रीधरःपट्टिशायुधः॥८५॥विद्युत्प्रभोहृषीकेशोह्यवाच्यांदिशिमुद्गरी॥पद्मनाभःशार्ङ्गपाणिः २२

सहस्रार्कसमप्रभः॥८६॥माणिक्यमंडपस्यानमनुलोम्येनवेष्टते। सर्वायुधःसर्वशक्तिःसर्वज्ञःसर्वतोमुखः॥८७॥इंद्रगोपकसंकाशःपाशहस्तोऽप
राजितः॥दामोदरस्तुसर्वात्माललिताभक्तिनिर्भरः॥८८॥माणिक्यमंडपस्यांतंविलोमेनविवेष्टते। इतिद्वादशभिर्देहैर्भगवान्भुजेक्षणः॥माणि
क्यमंडपगतेविष्णुलोकेविराजते। अथनानारत्नसालांतरेमारुतयोजने॥८९॥सहस्रस्तंभकंनाममंडपंसुमनोहरं। नानारत्नैस्तुखचि
तंनानाकल्पैरलंकृतं॥९०॥नानारत्नकृतःसालस्तुगस्तत्राभिवृत्तते। एकापंक्तिःसहस्रैस्तुस्तंभैस्तिर्यक्प्रवर्त्तते॥९१॥तादृश्योष्टपंक्तयोबद्धाः
स्तंभानांतुचतुर्दिशं॥उपर्याच्छादनंचापिसर्वचंदनदारुभिः॥९२॥शिवलोकस्तत्रमहान्आगर्त्तिस्फुरितद्युतिः॥सौवागमासूर्त्तिमंतस्तत्राः
ष्टाविंशतिःस्मृताः॥९३॥नंदिभृंगिमहाकालप्रमुखास्तत्रचोत्तमाः। षड्विंशतत्त्वदेवाश्चगजवक्त्राःसहस्रशः॥९४॥शिवलोकोत्तमेतस्मिन्सहस्र
स्तंभमंडपे। ईशानःसर्वविद्यानांराजतेचंद्रशेखरः॥९५॥ललिताध्यापालकश्चललिताज्ञाप्रवर्त्तकः॥ललितामंत्रजापीचनित्य
मानंदमांसलः॥९६॥शैवाद्यद्यास्त्रभक्तानांललितामंत्रसिद्धये॥अंतर्बहिस्तमःपुंजविभेदनपटीयसीं॥९७॥महाकाशरूपांतांमेधा
शक्तिंप्रकाशयन्। सर्वज्ञःसर्वकर्त्ताचसहस्रस्तंभमंडपे॥९८॥वर्त्तमानोमहादेवःश्रीदेवीमेवसेवते। इत्थंकारणरूपेशाःश्रीदेवी
भक्तिनिर्भराः॥९९॥तत्रसालास्समाश्रित्यवर्त्तंतेऽभसंभृतः॥१००॥इतिश्रीब्रह्मांडोत्तरखंडेहयग्रीवागस्त्यसंवादेज्वालादिशिवलोककथनं

१४ नामचतुर्थोऽध्यायः॥ ४ ॥ छ ॥ श्रीः ॥ ॥अथ वापीत्रयादीनां कक्षामेतां च वक्ष्महे॥ येषां श्रवणमात्रेण जायते श्रीर्महोदया॥
सहस्रस्तंभशालस्यांतरे मारुतयोजने॥ मनो नाम महाशालः सर्वरत्नविचित्रितः॥ सर्वत्र गोपुरद्वारकपाटार्गलसंयुतः॥ तन्म
ध्यकक्षाभागस्तु सर्वा प्रसृतवापिका॥ यत्पीत्वा योगिनः सिद्धा वज्रकाया महाबलाः॥ भवंति पुरुषाः शास्त्रे देवादि रसायनं॥
वाप्यामत्र तमस्यां तु वर्तते तोयतां गतं॥ तद्गंधघ्राणमात्रेण सिद्धिकांतापतिर्भवेत्॥ अमराश्चापि विंधारे पुरुषाः क्षीणकल्मषाः॥
उभयोः शालयोः पार्श्वे सुधावापी तटद्वयं॥ ईदृक्कोशममायाममन्यत्सर्वत्र वापिका॥ चतुर्योजनदूरं तु तलं तस्या जलांतरे॥
सोपानावलयस्तस्यां नानारत्नविचित्रिताः॥ स्वर्णवर्णरत्नवर्णस्त्यां हंसाश्च सारसाः॥ आस्फाल्यते तटद्वंद्वं तरंगैर्मंदचंचलैः॥
पक्षिणस्तज्जलं पीत्वा रसायनमयं नवं॥ अजरामरतां प्राप्तास्तत्र [illegible] यनिश्चदना मदाकूजितलक्ष्येण तत्र कारंडकद्विजाः॥ तप
तिललितादेव्या मंत्रमेव महत्तरं॥ परितो वापिका च कुपरिवेषेण प्रयत्नतः॥ तत्र गंतुं मार्गोऽस्ति नौकाव दत्तमंतरा॥ आरुह्य केव शिव
लं तत्र मंत्रिणीदंडनाथयोः॥ ते तारानाम महाशक्तिर्वर्तते तरणीश्वरी॥ बुद्ध्वास्त्रोत्पलश्यामा सारायाः परिचारिकाः॥ रत्ननौका १४
सहस्रेण खेलंति सरसीजले॥ अपरंपारमायांति पुनर्यांति परं तटं॥ वीणावेणुमृदंगादि वादयंत्यो मुकुंदकं॥ कोटिशस्तत्र

तारायानाविकोनवयौवनाः॥१८॥ मुकुर्मायंति नृत्यंति देव्याः पुण्यतमं परां॥ अरित्रपाणयः काश्चित्काश्चिच्छृंगांबुपाणयः॥१९॥ पिबंत्यस्तत्सुधा
तोयं संचरंत्यस्तरीवातैः॥ तासां नौकावाहिकानां शक्तीनां श्यामलत्विषां॥ प्रधानभूता तारांबा जलापच्छमनस्तमा॥ आसां विना तपोत्सारा
मंत्रिणीदंडनाथयोः॥२०॥ त्रिनेत्रस्यापि नो दत्ते वापिकां मत्सिमंतरं॥ गायंतीनां चलंतीनां नौकाभिर्मणिचारुभिः॥२१॥ महाराज्ञीमहैश्वर्यं प्रगती
नां पदे पदे॥ पिबंतीनां मधुस्वच्छं मालिकाचषकोदरैः॥२०॥ प्रतिनौकं मणिरहस्यं संतीनां मनोहरे॥ तारानरणिशक्तीनां समवायोऽतिसुंदरः॥२१॥ का
श्चिन्नौकाः सुवर्णाढ्याः काश्चिद्रत्नकृता मुने॥ मकराकारमापन्नाः काश्चिन्नौका मृगाननाः॥२२॥ काश्चित्सिंहाननानावः काश्चिद्दंतावलाननाः॥
इत्थं विचित्ररूपाभिर्नौकाभिः परिवेष्टिता॥२३॥ तारांबा महती नौकामधिगम्य विराजते॥ अनुलोमविलोमाभ्यां संचारं वापिकाजले॥२४॥ तत्रवा
नामतत्तारा कक्षामेतां हि रक्षति॥ मनःसालस्यांतराले सप्तयोजनदूरतः॥२५॥ बुद्धिसाल इति ख्यातश्चतुर्योजनमुच्छ्रितः॥ तन्मध्यक
क्षाभागस्तु सर्वा चानंदवापिका॥२६॥ तत्र दिव्यं महामद्यं बकुलामोदमेदुरं॥ भ्रतमकनकच्छायं तज्जलत्वेन वर्तते॥२७॥ आनंदवापिका गा
धा॥ सर्वत्र परिकीर्तिता॥ सोपानादिकमथैव पक्षिणस्तत्र पूर्ववत्॥२८॥ तत्रत्यं सलिलं मद्यं पायं पायं तटस्थिताः॥ विहरंति सदोन्मत्ताः
शक्रयोमदपाटलाः॥२९॥ सा खात्वदारुणी देवी तत्र नौकाधिनायिका॥ यां सुधामालिनीमाहुर्यामाहुरमृतेश्वरीं॥ सा तत्र मणिनौकास्थ

१५ शक्तिसेनासमावृता ईदृशालोकमात्रेण त्रैलोक्यमददायिनी ॥३२॥ तरुणादित्यसंकाशा मदा...कपोलभूः । पारिजातप्रसूनस्रक्परि
वीतकचोच्चया ॥३३॥ वहंती मदिरापूर्णं चषकं लोलदुत्पलं । पक्वं पिशितखंडं च माणिपात्रे तथान्यके ॥ वारुणीतरुणीश्रेणिनायिका
तत्र राजते । साप्याज्ञयैव सर्वेषां मंत्रिणीदंडनाथयोः ॥३४॥ ददाति विपीतरणं त्रिनेत्रस्यापि नाज्ञया ॥ अथ बुद्धिमहासालांतरे मारुत
योजने ॥३५॥ अहंकारमहासालः स्वर्ववज्रोपुरान्वितः ॥ तयोस्तु सालयोर्मध्यं कृत्स्नाभूरखिला मुने ॥३६॥ विमर्षवापिकानामसौषुम्णास्रवतद्
पिणी । यन्मत्या योगिनामंतर्मनोमारुतप्रेरितो ॥३७॥ सुषुम्णादंडविवरे मार्गान्निपरमामृतं । तदेव तस्याः सलिलं वापिकायास्तपोधने ॥३८॥ स्वर्ण
वज्रटसोपानपंक्तिनौकादिता स्मृता ॥ तत्र नौकेश्वरी देवी कुरुकुल्लेति विश्रुता ॥३९॥ तमालश्यामलाकारा श्यामकंचुकधारिणी । नौके
श्वरीभिरन्याभिः स्वसमानाभिरावृता । रत्नारित्रकराः नित्यं मुक्तेभ्यमदमांसला । परितो भ्राम्यति मुने मणिनौकाधिरोहिणी ॥४०॥ वापि
कापयसोऽगाधः स्वर्ववत्यर्कीर्तितः ॥ अहंकाराख्यसालस्यांतरे मारुतयोजने ॥४१॥ सूर्यबिंबमयः सालश्चतुर्योजनमुच्छ्रितः ॥ सूर्य
स्यापि महानादिर्यत्राभूत्तत्प्रमोदयः ॥४२॥ तन्मध्यकक्षावसुधा खचिता कुरुविंदकैः ॥ तत्र बालातपोद्गारः सर्वदा वर्तते मुनौ ॥ तस्य स्पर्श
नमात्रेण सुरसिद्धनरासुराः ॥ सूर्यवच्चप्रकाशंते तेजोरूपत्वमागताः ॥४३॥ तत्र बालातपोद्गारे ललिता परमेश्वरी ॥ अतितीव्रं तपस्त शिव १५

स्मास्यौलभत तां द्युतिं ॥४४॥ अहरात्रिगणाः सर्वे नक्षत्राण्यपि तारकाः ॥ तत्रैव दृतपस्त्वालोकमासकृतां गताः ॥४५॥ मार्तंडभैरवस्तत्र मित्रोद्दाद
त्राधामुने । शक्तिभिस्तैस्तु सीभिश्चकोटिसंख्याभिरन्वितः ॥४६॥ मरकतप्रकाशरूपश्च महातरुणलोचनः । कंकेलितरुखंडेषु नित्यं क्रीडारसोत्सुकः ॥४७॥
वर्तते विंध्यदर्पोरेवारेयस्तन्मयः स्थितः ॥ मरकतप्रकाशानाम्नास्ति तस्य शक्तिर्मदीयसी ॥४८॥ वल्लभन्यपराशक्तिच्छायादेवी परास्मृता । स्वंति सभि
श्चाभिः शक्तिभिः परिवारितः ॥४९॥ ललिताया महेशान्याः सदा विद्यां हृदा जपन् ॥ तत्कानामिंद्रियाणि भास्वराणि प्रकाशयन् ॥५०॥ वेदितस्त
मोजालं समस्तमवमर्दयन् । तत्र बालातपोद्गारे भाति मार्तंडभैरवः ॥५१॥ सूर्यबिंबमहासालांतरे मारुतयोजने । चंद्रबिंबमयः सालश्च
तुर्योजनमुच्छ्रितः ॥५२॥ स्वर्ववज्रोपुरद्वारकपाटार्गलसंयुतः ॥ तन्मध्यभूः समस्तापि चंद्रिकोद्गार उच्यते ॥५३॥ तत्रैव चंद्रिकोद्गारे तपस्त्वासुदा
रुणां । अत्रिनेत्रसमुत्पन्नश्चंद्रमाः कांतिमायया ॥५४॥ अत्र श्रीसोमनाथाख्यो वर्तते निर्मलाकृतिः । देवस्त्रैलोक्यतिमिरध्वंसी संसारवर्तकः ॥५५॥
पिबंश्चषकसंस्थं निर्मलं चंद्रिकामृतं । सप्तविंशतिनक्षत्रशक्तिभिः परिवारितः ॥५६॥ सदा स्वर्णनिजाकारो निष्कलंको निराकृतिः ॥ तत्रैव
चंद्रिकोद्गारे वर्तते भगवान्शशी ॥५७॥ ललितायाजपैध्यानैः स्तोत्रैः सदाशीतेरपि । अक्षिन्यादियुतस्तत्र कालं क्षिपति चंद्रमाः ॥५८॥ अत्र याश्शशा
कपत्नारानामधेयाः सहस्रशः ॥ संति तस्यैव निकटे माकष्टास्तत्परिवृताः ॥५९॥ अथ चंद्राख्यसालस्यांतरे मारुतयोजने । शृंगारनामासा

तोन्नि चतुर्योजनमुच्छ्रितं ॥६२॥ शृंगारागाररूपेऽस्मिन्कौस्तुभैरेव निर्मितः ॥ महाशृंगारपरिखा... [illegible] र्वसुधा ॥६३॥ खिलापरिघावलये तत्र शृंगा
२६ ररसपूरिते ॥ शृंगाररसरूपः संति नानारूपधराः सुराः ॥६४॥ तत्र नौकासहस्रेण संचरंत्यो मदोद्धताः ॥ अपारमते सदा मत्तं नौकास्थं अनुमायु
धं ॥६५॥ सेतुश्रमो हयत्येव विश्वसंमोहकादिभिः ॥ विविधैर्विलासलोकानलंलिताः सर्वदा ॥६६॥ तत्प्रभावेन संसृज्य महापद्माटवीस्थलं
नगं तु पारयंत्येव सुरसिद्धनरासुराः ॥६७॥ ब्रह्मविष्णुमहेशाद्यास्तुष्टचित्ताः स्वभावतः ॥ तत्तत्पापरं यांति महापद्माटवीस्थलं ॥६८॥ विनीताः श्र
द्धवेधाश्च ललिता भक्तिनिर्भराः ॥ सावधानेन मनसा यांति पद्माटवीस्थलं ॥६९॥ संसारिणश्च रागांधा बहुसंकल्पकल्पनाः ॥ मोहाकुलाश्च पुरु
षाविकल्पस्तो मध्यसुराः ॥७०॥ प्रभूततरागरहतां ज्योढ्या मोहदायिनी ॥ महाशृंगारपरिखां तरितुं न विचक्षणाः ॥७१॥ यस्मादजेयसौंदर्यं त्रैलोक्यजन
मोहनं ॥ महाशृंगारपरिखाधिकारी वर्ततेस्मरः ॥७२॥ तस्य सत्त्वमतिक्रम्य महतामपि मोहनं ॥ महापद्माटवीं गंतुं न कोपि भवति क्षमः ॥७३॥ अथ शृं
गाररसालस्यांतरालेऽस्मिन्योजने ॥ चिंतामणिगृहं नाम चक्रराजमहालयं ॥७४॥ तन्मध्यस्थं समस्तापि परितो रत्नभूमिका ॥ महापद्माटवीनान शिव
सर्वसौभाग्यदायिनी ॥ शृंगाराख्यमहासालपर्यंतं गोपुरं मुने ॥ चतुर्दिक्ष्वप्येवं गोपुराणां च दक्षिणे ॥७५॥ सर्वदिक्षु तदुक्तानि गोपुराणि २६
रातं मुने ॥ सालास्तु विंशतिः प्रोक्ताः पंचसंख्याधिकाः शुभाः ॥ सर्वेषामपि सालानां मूलं योजनसंमितं ॥ पद्माटवीस्थलं वक्ष्ये सावधानो मुने शृणु ॥७७॥

समस्तरत्नखचिते तत्र षड्योजनांतरे ॥ परितः स्थलपद्मानि महांत्यानि संति वै ॥७९॥ कोटियोजनायामास्सदंष्ट्रिः कंटकैर्विना ॥ पद्मा
णितालदशकमानायामानि संति वै ॥ केसराश्च सरोजानां पंचतालसमायताः ॥ दशतालसमुन्नाः कर्णिकाः परिकीर्तिताः ॥८१॥ अत्यंतको
मलाश्चात्र सदा विकसितानि च ॥ नवसौरभ्ययुक्तानि विशंकटदलानि च ॥८२॥ बहुशः संति पद्मानि कोटीनामपि कोटयः ॥ महापद्माटवीके
द्रपूर्वभागे घटले नवक्रोशोन्नतो वह्निरूपो वर्तुलाकारसंस्थितः ॥ अर्धयोजनविस्तारः कलाभिर्दशभिर्युतं ॥८३॥ अर्घ्यपात्रमयाधारो
वर्तते कुंभसंभव ॥ तस्याधारस्य परितः शाक्योदीप्तविग्रहाः ॥८५॥ धूम्रार्चिरुष्मा भांति कलादश विभावसोः ॥ दीप्ततारुण्यलक्ष्मीका नाना
लंकारभूषिताः ॥८६॥ आधाररूपं श्रीमंतं भगवंतं हविर्भुजं ॥ परिधं चैव परितो वर्तते मन्मथासनेलां ॥ धूम्रार्चिरूष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फु ८८
लिंगिनी सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहेति च ॥८७॥ एता दशकला प्रोक्ता वह्नेराधाररूपिणः ॥ तत्राधारस्थितो देवः पात्ररूपं समाश्रितं
सूर्यस्त्रिलोकतिमिरप्रध्वंसप्रथितो मुने ॥ सूर्यात्मकं तु तत्पात्रं सार्द्धयोजनमुन्नतं ॥ योजनामात्रविस्तारं महाज्योतिः प्रकाशितं ॥ तस्या
त्रैपरितः सर्वकवपुषः पुत्रिकाद्वौ वर्तते द्वादशकला अतिभास्वररोचिषः ॥ तपिनी तापिनी धूम्रा मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः ॥ सुषुम्णा भोग
दा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा ॥ तस्मिन्पात्रे परानंदकारणं परमामृतं ॥ सर्वौषधिरसाढ्यं च हृद्यं सौरभसंयुतं ॥ नीलोत्पलैश्च कह्लारैरस्ता

१७ नैरति सौरभैः॥ वास्यमानं सदा हृद्यं शीतलं लघु निर्मलं। चुलकीचिराजोदारं लालेनाम्बुर्नोवितं॥ सदा राजायमानं च भा
सते सिद्धिकारणं। तदर्घ्यमष्टतं प्रोक्तं निशाकरकलामयं॥ तस्मिन्स्नानीयसीनौका मणिक्तमाम मालिकतानिशाकरकलाहृया॥
क्रीडति नवयौवना॥ अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टि रतीधृतिः॥ शशिनी चंद्रिका कांतिर्ज्योत्स्ना श्रीः प्रीति रंगदा॥ पूर्णा पूर्णामृता
चेति कलाः पीयूषरोचिषः॥ नवयौवनसंपूर्णाः सदा स्वस्मितानना॥ सृष्टिः ऋद्धिः स्मृति मेधा कांतिर्लक्ष्मी धृतिः स्थितिः॥ जरा सिद्धिरि
ति प्रोक्ताः क्रीडंति ब्रह्मणः कलाः॥ स्थितिः पालिनी शांति रैश्वरी रतिकामिके। वरदा ह्लादिनी प्रीतिर्दीर्घा चेति हरेः कलाः॥ तीक्ष्णा रौ
द्री भया निद्रा तंद्री क्षुत्क्रोधिनी क्रिया। उत्कारि मृत्यु रित्येता रौद्रा स्तत्र स्थिताः कलाः॥ ईश्वरस्य कलाः पीता श्वेता चैवारुणा सिता॥
चतस्र एव प्रोक्तास्तु सदाशिव कला अथो॥ निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शांतिस्तथैव च। इंधिका दीपिका चैव रेचिका चैव मोचिका। परा
धा३ सूक्ष्मा च विंध्यारे तथा सूक्ष्मामृता कला। ज्ञाना ऋता वाप्यायिनी व्यापिनी व्योमरूपिका॥ एताः षोडश संप्रोक्ता स्तत्र क्रीडंति शक्तयः॥ तुरु शिव
नौका समारूढास्त तथैव च चंचलाः॥ शक्तिरूपेण खेलंति तत्र विधाः महत्तराः॥ अर्घ्यमंशोधनार्थाय कल्पिताः परमेष्ठिनो॥ तदर्घ्य १७
मष्टतं पीला समरामाधंति शक्तयः॥ महापद्माटवी वासा मणचकल्पिता अपि॥ मुहुर्मुहुः पीयमानं पुनः पुनः परिवर्धते। मुहुर्मुहुर्नवन

वं मुहुस्त्रावद्ध सौरभं॥ रत्नकुंभगत हृद्यं सुवर्णघटकोटिभिः॥ आस्यपीस्यमततं तदर्घ्यमष्टतं महत्॥ चिंतामणिगृहस्थानां परिवारक
शक्तयः॥ अणिमादिकशक्तीनां पर्यंतिमदोद्धताः॥ महापद्माटवीकल्पा सर्वभागे ध्यकल्पनं॥ इत्थं समीरितं पश्चात्तनाच्यदपि कथ्यते॥ पोर
ति ब्रह्मांडपुराणे महापद्माटव्यर्घ्यस्थापनकथनं नाम पंचमोऽध्यायः॥ ४९ ॥ हयग्रीव उ॥ ॥ चिंतामणिगृहस्यानि दिग्भागे कुंभानलं।
योजनमात्र विस्तारं योजनमात्रखातकं॥ तत्रज्वलति चिद्वह्निः सुधाधारा शतार्चितः॥ परमैश्वर्यजनकः पावनो ललिताज्ञया॥ अनिंधनो
महाज्वालः सुधया तर्पिता हुतिः॥ कुंडे केलिप्रहस्त च आयस्तत्र ज्वलति चिच्छिखी॥ तत्र देवी महादेवी लोकानामीश्वरा शिवा॥ जौ तौ नित्य हो
तारौ रक्तौ ता सकलं जगत्॥ अनुत्तमपराधीना ललिता संप्रवर्तिता। ललितानोदिता का मरां करोपि प्रवर्तितौ॥ चिंतामणि गृहेंद्रस्य रक्तोभा
गां बुजाटवी॥ चक्रराजरथश्रेष्ठस्तिष्ठत्युन्नतविग्रहः॥ नवभिः पर्वभिर्युक्तः सर्वरत्नमयाकृतिः॥ चतुर्योजन विस्तारो दशयोजनमुन्नतः॥ यथो
त्तं रंश्मयुक्तः स्थूलताकृतरोच्चला॥ चतुर्वेदमहाचक्रः पुरुषार्थमहाहयः॥ तत्त्वरूपध्वजश्रेण्या चामरै रभिमंडितः॥ सर्वो कलशानैयुक्तो मुक्ता
भा८ छत्रेण शोभितः॥ मेरुसुरमहापुंडरीक समाह्वानकाक्रियाः॥ वर्तते रथ सूर्य्येश्वः श्री देव्यासनपावितः॥ चिंतामणिगृहेंद्रस्य वायुभागांबुजाटवी
गेयचक्ररथेंद्रस्तु मंत्रिण्याः प्रतितिष्ठति॥ चिंतामणिगृहेंद्रस्य रुद्रभागांबुजाटवी॥ दंडनाथायाः किरिचक्रमहारथः॥ एतद्रथत्रयं

१८ पर्वत्तेत्र श्रीपुरपंक्तिश्च समानमेव विज्ञेयमंस्या देवता यथा ॥१३॥ आनलं कुंडमात्रे ये यजिष्ठे अस्मदाज्ज्वलनं तस्मिन्नेव तु गायत्री तत्पश्चाद्भयंकरं ॥१४॥
घृणिः सूर्यस्तु तत्पश्चाद् ॐकारस्य च मंदिरं । देवी तुरीय गायत्री च हृत्प्रत्यक्ति तापसौ ॥ अथ गंधर्वराजस्य पुरि विकुंठ एव च ॥ तातं बिका भगवती तत्पश्चा
द्भागतः स्थितौ ॥१६॥ चिंतामणिगृहेंद्रस्य रत्नोभागं समाश्रिता ॥ नाममात्रं महामंत्रवाद्योल्लि भगवान् हरिः ॥ महागणपतिस्तस्योत्तरे कृतनिकेतनः ॥ पश्चा
त्तरीमंत्रवाद्यस्तस्य वायुत्तरे शिवौ ॥ अथ मृत्युंजये राश्यवाद्यस्य हरमंत्रतः ॥ धारणास्या सरस्वत्यस्य चोत्तरवाशिनी ॥१९॥ अकारादिक्षकारांत वर्णमूर्ते
स्तुमंदिरं । मातृकाया उत्तरतस्तस्या विंध्यनिषूदनौ ॥२०॥ तदुत्तरे संपदीशी कालसंकर्षिणी तथा । श्रीमदाराउनाथश्च देव्या विर्भावकारणौ ॥२१॥ श्रीपराबा
विशदन्यो स्नानिर्मलविग्रहा । उत्तरोत्तरमेतासु देवताः कृतमंदिराः ॥२२॥ बालाचैवान्नपूर्णा च हृष्टा रूपतथैव च । श्रीपादुकावतस्तसु उत्तरोत्तर
विशदन्यो स्नानिर्मलविग्रहा । उत्तरोत्तरवासिन्यो देवताः स्थण्नामुने ॥२४॥ लघुश्यामाचवाग्वादिन्यथश्रीनकुलांबिका ॥ श्याम
मंदिरा ॥२३॥ चिंतामणिगृहेंद्रस्य पश्चिमद्वारभागतः । उत्तरोत्तरवासिन्यो देवताः कृतमंदिराः ॥२५॥ अमत्रमेरवीचै
लाघवतस्तस्याथ यथा तं समाश्रिताः ॥ चिंतामणिगृहेंद्रस्य वायव्यमधादितः ॥ महापद्माटवाद्यादेवताः कृतमंदिराः ॥२६॥ अमत्रभैरवीचैव
वस्वरूपवाग्वादिका पराऽतिरस्करिणी ॥ कां बाव तथान्या पंचमीपरा ॥२७॥ यथाद्वर्वकृतगृहा एतादेव्यो महोदयाः ॥ श्रीमूर्तिश्च महादेवी श्रीमहापा शिव १८
वस्वरूपवाग्वादिका पराऽतिरस्करिणी ॥ यादिविद्यास्ताः समस्ताश्च महापद्माटवीस्थलोहिरं
डुकापि वौ ॥२८॥ यथा सर्वकृतगृहा एते हि देवतोत्तमे । शंकरेण षडाम्नायस्मागरे प्रतिपादिताः ॥२९॥

श्रीरश्मिमालायां मणिकृन्नामहाटकाः ॥३०॥ उत्थ्यगोश्वशालाश्च सोपानाश्च तपोधन ॥ चिंतामणिगृहेंद्रस्य पूर्वद्वारस्य सिंधुपौ ॥३१॥ दक्षिणे पार्श्वभागे तु मं
त्रिनाथागृहं सुदृता वाममागे दंडनाथाभवनं रत्ननिर्मितं ॥३२॥ अन्तर्वलिनमदेशाना मध्यस्थानस्य हर्दतः ॥ भवनं श्रीपिताराग्यदिक्चक्रं रत्नरश्मिभिः ॥३३॥
समस्तादेवताएता ललिता भक्तिनिर्भराः ॥ ललितामंत्रगापेश्च श्रीदेवीसमुपासते ॥३४॥ स्ववर्णं कमर्घ्यस्थानं च सर्वोक्तं चार्घकल्पनं ॥ यान्यद्वारस
मस्तादेवताएता ललिताभक्तिनिर्भराः ॥ ललितामंत्रगापेश्च श्रीदेवीसमुपासते ॥३५॥ न स्यचिंतामणिमयीभित्तिक्रो
श्रुतिषु सर्वेष्वपि समंस्मृतौ ॥३५॥ अथ चिंतामणिगृहं वक्ष्ये श्रणु महामुने । श्रीपत्तनस्य मध्यस्य योजनद्वयविस्तृतौ ॥३६॥ न स्य चिंतामणिमयीभित्तिक्रो
शैकविस्तृता । चिंतामणिशिलाभिश्च छादनीभित्तयोपरि ॥३७॥ संरताकूटरूपेण तत्रस्थूपीसमुन्नता । रहभित्तिस्तथोत्तराश्च तु योजनद्वरतौ ॥३८॥
विंशतियोजनं तस्य चोत्तरास्थूपिरुच्यते । यथोर्द्ध्वसमसंयुक्तास्थौल्यात्रिककुदोज्ज्वलौ ॥३९॥ तानि चैवाक्रिपाशानूरूपाणि मुकुटावृषोसदादे
विंशतियोजनं तस्य चोत्तरास्थूपिरुच्यते ॥ यथोर्द्ध्वसमसंयुक्ता ॥ त्र्यस्य द्वाराणि चत्वारि कोशार्द्धायामभांजि वै ॥ कोशार्द्धविस्तृविं
दीप्यमानानि चिंतामणिमयान्यपि ॥४१॥ चिंतामणिगृहे सर्वे चिंतामणिमयं स्मृतं ॥ तस्य द्वाराणि चत्वारि कोशार्द्धायामभांजि वै ॥ कोशार्द्धविस्तृवि
दीप्यमानानि चिंतामणिमयान्यपि ॥४१॥ चिंतामणिगृहान्तरे ॥४२॥ विडितालजिता देव्या मूर्त्तिलौहित्यसिंधवः ॥ तरुणार्कसहस्राभा चंद्र
स्तारोधराणां कथितो मुने । द्वारेषु सर्वेष्वपि च चिंतामणिगृहान्तरे ॥४२॥ विडितालजिता देव्या मूर्त्तिलौहित्यसिंधवः ॥ तरुणार्कसहस्राभा चंद्र
वृद्धीतलाश्रयिमिमुकुः ध्रुवादद्रूपेण प्रसरंति महामुने । पूर्वाम्नायमयं चैव सर्वद्वारं प्रकीर्तितौ ॥४०॥ दक्षिणद्वारदेशास्तु दक्षिणाम्नायलक्ष
णाः ॥४१॥ उत्तरद्वारदेशास्या इत्तराम्नायलक्षणाः ॥ रहराजस्यांतरालेभित्तौ खचितदंडकौ ॥४२॥ रत्नप्रदीपाभास्वंतः कोष्ठार्कसहशालिषा ॥ परित
पश्चिमद्वारदेशास्या पश्चिमाम्नायलक्षणाः ॥४३॥

१७ त्तत्र वर्त्तते भासपंतोष्टशांतरं ॥४८॥ चिंतामणिगृहस्यास्य मध्यस्थाने महीयसि । अस्तु ये वेदिकाभोगो बिंदुचक्रं महत्तरं ॥४९॥ चिंतामणिगृहस्तुंगभित्तौ बिं
दोश्च मध्यस्थ्याशिति क्रोशांपरित्यज्य कोशत्रयमुदाहृतौ ॥५०॥ तत्र कोशत्रये स्थानमणिमाधामरोचिषां । कोशत्रयं समस्तं तद्धस्तसंख्याप्रकारतः ।
चतुर्विंशतिसाहस्रहस्तैः संमितमुच्यते । बिंदुपीठेशपर्यंतं चतुर्दशविभेदतः ॥५१॥ अंतरभेदितेऽत्राते हस्तसंख्यामथोच्यते । पश्चाद्वीक्षणाबि चतुर्नल्वः क्रोशः
तामणिवेश्मांतरं मुने ॥५२॥ हस्तविंशतिरुन्नत्वं तत्र स्युरणिमादयः । आलिमांतरविस्तारश्च तु नल्वप्रमचितं ॥५३॥ किं क्रोशचतुःशतीनल्वाः किंकुर्द शतानि हस्ताः
स्तु दीर्यते । तत्रांतरेणिमाद्यास्तु हस्ताद्विकृतमंदिराः ॥५४॥ अणिमा महिमा चैव लघिमा गरिमा तथा । ईशित्वं च वशित्वं च प्राकाम्या मुक्तिरे
दश ॥५५॥ इच्छाप्राप्तिः सर्वकामेत्येताः सिद्धय उत्तमाः । रससिद्धिर्मोक्षसिद्धिर्बलसिद्धिस्तथैव च ॥५६॥ खड्गसिद्धिः पादुकायाः सिद्धिरंजनसिद्धि
का । वाक्सिद्धिर्लोकसिद्धिश्च देहसिद्धिरनंतरं ॥५७॥ एता दश सिद्धयस्तु बद्धोऽप्याप्योगिसंमताः । तत्रांतरे तु परितः सेवंते परमेश्वरीं ॥५८॥ कोटि
शः सिद्धयस्तस्मिन्नणिमाद्यंतरे श्रुते । नवलावण्यसंपूर्णाः स्मयमानमुखांबुजाः ॥५९॥ चलच्चिंतामणिकराः सदा षोडशवार्षिकाः । अत्युदा
रत्नकृतयः खेलंति मदविह्वलाः ॥६०॥ तस्याणिमाद्यंतस्यो परिधा सुमनोहरं । हस्तविंशतिरुन्नत्वं चतुर्नल्वप्रविस्तरं ॥६१॥ चतुर्दिक्षु च सोपान शिव
पंक्तिभिः सुमनोहरं । ब्राह्म्याद्यंतरधिष्ण्यं स्यात्तत्र देव्यस्त्वयं स्थिताः ॥६२॥ ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा । वाराही चैव माहेंद्री चामुंडा १७

त्वथ सप्तमी ॥६३॥ महालक्ष्मीरष्टमी तु तत्रैताः कृतमंदिराः । नानाविधायुधाढ्याश्च नानाशक्तिपरिच्छदाः ॥६४॥ पूर्वादिदिशमारभ्य प्रादक्षिण्येन कृताल
याः ॥ अथ ब्राह्म्याद्यंतरस्योपरिष्टात्कुंभसंभव ॥६५॥ हस्तविंशतिरुन्नत्वं चतुर्नल्वप्रविस्तरं । मुद्रांतरमिति ख्यातं तत्र मुद्राः कृतालयाः ॥६६॥ संक्षोभद्रा
वणाकर्षवश्योन्मादमहांकुशाः । खेचरी बीजयोन्याख्यास्त्रिखंडा दशमी मुने ॥६७॥ पूर्वादिदिशमारभ्य मुद्रा एताः प्रतिष्ठिताः । अत्यंत सुंदराका
रा नवयौवनविह्वलाः ॥६८॥ कांतिभिः कमनीयाभिः स्वयंत्योष्टशांतराः । सेवंते मुनिशार्दूल ललितां परमेश्वरीं ॥६९॥ अंतरत्रयमेतत्तु चक्रं त्रैलोक्यमो
हनं । एतस्मिन्दशकोणायोयास्तु नाडकाः प्रकटाभिधाः ॥७०॥ एतासां समधिष्ठात्री त्रिपुरा चक्रनायिका । तच्चक्रपालनकरी मुद्रा संक्षोभणात्मिका ।
अथ मुद्रांतरस्योर्ध्वे नित्याकलांतरं । हस्तविंशतिरुन्नत्वं चतुर्नल्वप्रविस्तरं ॥७२॥ सर्वतश्चैव सोपानमुत्तरोत्तरमिष्यते । नित्याकलांतरे तस्मि
न्कामाकर्षिणिकामुख्याः परितः कृतसंस्थानाः षोडशकलात्मिकाः । तत्पर्यंत्यो दिशां चक्रं सुधास्यंदैः सुशीतलैः ॥७४॥ तासां नामानि मत्तस्त्वमव
धारय ॐ मुने । कामाकर्षिणिका नित्या बुद्ध्याकर्षिणिका कला ॥७५॥ अहंकाराकर्षिणिका शब्दाकर्षिणिका कला । स्पर्शाकर्षिणिका नित्या रूपाकर्षि
णिका कला ॥७६॥ रसाकर्षिणिका नित्या गंधाकर्षिणिका कला । चित्ताकर्षिणिका नित्या धैर्याकर्षिणिका कला ॥७७॥ स्मृत्याकर्षिणिका नित्या नामाक
र्षिणिका कला । बीजाकर्षिणिका नित्या आत्माकर्षिणिका कला ॥७८॥ अमृताकर्षिणी नित्या शरीराकर्षिणी कला । एतास्तु गुप्तयोगिन्यस्त्रिपुरेश्री

तुचक्रिणी। सर्वाशापूरकाभिख्यचक्राधिष्ठातृदेवता॥ एतच्चक्रपालिका तु गुप्तायोगिनिकाभिधा। नित्याकलांतरा इदं धिष्ण्यमत्यंतसुंदरं
१० दशविंशतिरत्नस्रग्चतुर्नल्वप्रविस्तरं। अष्टसोपानसंयुक्तं सर्वसंक्षोभणाभिधं॥ तत्राष्टौ शक्तयस्तीव्रा मदारुणविलोचनाः॥ नवतारुण्यम
त्ताश्च सेवंते परमेश्वरीं। अनंगकुसुमा मेखला चैव मदना मदनातुरा। रेखा वेगिन्यंकुशा च मालिन्यष्टौ च शक्तयः। कोटिशस्तत्परीवाराः शक्तयोऽ
नंगरूपिकाः। सर्वसंक्षोभणमिदं चक्रं तदधिदेवता। सुंदरी नाम विद्येया नाम्ना गुप्ततराश्रिता। तच्चक्रपालनकरी मुद्राकर्षणिका स्मृता।
अनंगाख्यं ततस्सोपरिष्टात्कुंभसंभव। दशविंशतिरत्नस्रग्चतुर्नल्वप्रविस्तरं। संक्षोभिण्याद्यंतरस्या सर्वसौभाग्यदायकं। सर्वसंक्षोभि
णीमुख्यास्तत्र शक्तय उद्धृताः। चतुर्दशावसंत्येव तासां नामानि मे शृणु। सर्वसंक्षोभिणी शक्तिः सर्वविद्राविणी तथा। सर्वाकर्षणिका शक्तिः
सर्वाह्लादिनिका तथा। सर्वसंमोहिनी शक्तिः सर्वस्तंभनशक्तिका। सर्वजृंभिणिका शक्तिस्तथा सर्ववशंकरी। सर्वरंजनशक्तिश्च सर्वोन्मा
दिनिशक्तिका। सर्वार्थसाधकी शक्तिः सर्वसंपत्तिपूरणी। सर्वमंत्रमयी शक्तिः सर्वद्वंद्वक्षयंकरी। एताश्च संप्रदायाख्याश्चक्रिणीपुरवासि शिवु
नी। मुद्रा च सर्ववश्याख्या तच्चक्रे रक्षिका मता। कोटिशः शक्तयस्तत्र तासां किंकर्य उद्धृताः। संक्षोभिण्याद्यंतरस्योपरिष्टात्कुंभसंभव। २०
दशविंशतिरत्नस्रग्चतुर्नल्वप्रविस्तरं। सर्वसिद्ध्यादिकानां तु मंदिरं धिष्ण्यमुच्यते। सर्वसिद्धिप्रदा चैव सर्वसंपत्प्रदा तथा। सर्वप्रियंक

री चैव सर्वमंगलकारिणी। सर्वकामप्रदा देवी सर्वदुःखविमोचिनी। सर्वमृत्युप्रशमनी सर्वविघ्ननिवारिणी। सर्वांगसुंदरी देवी सर्व
सौभाग्यदायिनी। एता देव्यः कुलोत्तीर्णयोगिन्यो नाम ताः स्मृताः। चक्रिणी श्रीश्च विज्ञेया चक्रं सर्वार्थसाधकं। सर्वोन्मादनमुद्रास्य च
क्रस्य परिपालिका। सर्वसिद्ध्याद्यंतरस्योपरिष्टात्कुंभसंभव। दशविंशतिरत्नस्रग्चतुर्नल्वप्रविस्तरं। सर्वज्ञाद्यंतरं नाम्ना अथ सर्वरक्षा
करं स्मृतं। चक्रं महत्तत्र देव्यः सर्वज्ञाद्याः प्रकीर्तिताः। सर्वज्ञा सर्वशक्तिश्च सर्वैश्वर्यप्रदायिनी। सर्वज्ञानमयी देवी सर्वव्याधिविना
शिनी। सर्वाधारस्वरूपा च सर्वपापहरा तथा। सर्वानंदमयी देवी सर्वरक्षास्वरूपिणी। सर्वेप्सितप्रदा चैता निगर्भयोगिनीश्वराः
मालिनी चक्रिणी श्रीकामुद्रा सर्वमहांकुशा। इति चिंतामणिगृहे सर्वज्ञाद्यंतरावधि। चक्राणि कानिचिन्नोक्तान्यथान्यपि तु ने २०४
शृणु॥ ५०॥ इति श्रीब्रह्मांडोत्तरखंडे हयग्रीवागस्तिसं॰ चिंतामणिगृहांतरकथने षष्ठोऽध्यायः॥ ६॥ हयग्रीव उ॥ ॥सर्वज्ञाद्यंतराल
स्योपरिष्टात्कुंभसंभव। दशविंशतिरत्नस्रग्चतुर्नल्वप्रविस्तरं। वशिन्याद्यंतरं ह्येयं अष्टसोपानमंदिरं। सर्वरोगहरं नाम्ना तच्चक्रं
मिति विश्रुतं। वशिन्याद्यास्तत्र देव्यः स्वरादिदिग्गुणक्रमात्। स्वरैस्तु सहितास्तत्र प्रथमा वशिनीश्वरी। कवर्गसहिता पश्चात्कामेश्वर्या
रथवाग्मयी। चवर्गयुग्वागीशी मोदिन्याख्या तृतीयका। टवर्गमंडिता कारा विमलाख्या सरस्वती। तवर्गेण ततो याता पंचमी वाक्प्रदा

कोणे६

१० ण्णोंपवर्गेणपरीवीताषष्ठीतुजयिनीमता।।यादिवर्णचतुष्केणसर्वेश्वर्याख्यवाक्षयी।।शादिकाक्षरषट्केनकौलिनीलघुमीमता।।एता
देव्योऽपारक्तामुक्ताभरणमंडिताः।।सदास्फुरज्जपपल्लवहरीललितानना।।काद्येश्वनाटकैश्चैवमधुरैःकर्णहारिभिः।।विनोदयंत्यश्री
देवींवर्तंतेऽभयंभयंभुवाः।।एतारहस्यनाम्नैवख्यातातावातापितापनी।।नायिकालभ्यचक्रस्यसिद्धानाम्नीवकीर्तिता।।अस्यचक्रस्यमंरक्षा
कारिणीखेचरीमता।।वशिन्याद्यंतरालस्योपरिआदिध्युमर्दनाः।।हस्तविंशतिरुन्नम्रंचतुर्नल्वप्रविस्तरं।।अस्त्रंचक्रमितिप्रोक्तंतत्रबा
णादिदेवता।।पंचकामेश्वरीबाणाःपंचकामेश्वराश्चगाः।।अंकुशादितयंदीप्तंपादिस्त्रीपुंसयोर्द्वयोः।।धनुर्द्वयंचविंध्यारेनवझंद्रेलुक
स्थिता।।२२ पाशद्वयंचदीक्षाभंचत्वार्यस्त्राणिऽभुजा।।कामेश्वर्यास्तुचत्वारिचत्वारिश्रीमदेशितुः।।आद्यत्याश्चायुधानीतिअन्नलद्दीप्तिभां १९
जिव्हाभंगासुरमश्चपुष्पेऽष्टहस्तनुवशोणितैः।।पीनैरतीवरम्याणिदिव्यास्त्राण्यत्रजाग्रति।।एतेषामायुधानांतुपरिवारायुधाद्यलमां
वर्ततेऽस्त्रांतरेतत्रतेषांसंख्यातुकोटिशः।।वज्रंशक्तिःशतघ्नीचभुषंडीजालंतथा।।कणपःपट्टिशंचैवमुद्गरंभिंडिपालकं।।एवं १९ शिव २०
एवमादीनिशस्त्राणांसहस्त्राणिसहस्त्रशः।।अथायुधमहाशक्तीःसेवंतेमदविह्वलाः।।अथशस्त्रांतरालस्योपरिवातापितापनी
हस्तविंशतिरुन्नम्रंचतुर्नल्वप्रविस्तरं।।धिष्ण्यंतुसमयेशीनांस्थानंचतस्रणामपि।।कामेश्याद्यास्तत्रदेव्यस्तिस्रोयातुचतुर्थिका।।से

२१

वनिःशेषविद्यानांसवित्रीललितेश्वरी।।तिस्रणांश्रणुनामानिकामेशीप्रथमंमता।।वज्रेशीभगमालाचताःसेवंतेसहस्रशः।।२२ सेवेष
रीनामांचयादेव्योविविधाःस्मृताः।।सर्वास्तत्रैवसेवंतेकामेश्याद्यांमहोदयाः।।२३ एतासांचप्रसंगेननित्यानांचप्रसंगतो।।चक्रिणीनांयोगि
नीनांश्रीदेवीस्मरणात्मिका।।२४ याकामेश्वरदेवांकशायिनीललितांबिका।।कामेश्यादिचतुर्थीसानित्यानांषोडशीमता।।२५ योगिनीचक्रदेवी
नांनवमीपरिकीर्तिता।।समयेस्यंतरालस्योपरिआदित्वलांतकं।।२६ नाथांतरमितिप्रोक्तंहस्तविंशतिचोन्नतं।।चतुर्नल्वप्रविस्तारंश्रान्द
सोपानमंडितं।।२७ तत्रनाथामहादेव्यायोगशास्त्रप्रवर्तकाः।।सर्वेषांमंत्रगुरवःसर्वविद्यामहार्णवाः।।२८ चत्वारोयुगनाथास्तुलोकानामपि
गुप्तये।।स्रष्टाःकामेशदेवेनतेषांनामानिमेश्रणु।।मित्रीशोड्डीशषष्ठीशचर्याख्याःऽभयंभयंवा।।तैःसृष्टाबहवोलोकरक्षार्थंपादुकात्म
काः।।२९ दिव्योघामानवौघाश्चसिद्धौघाःसुरतापसाः।।शाम्भवोंलोकप्रसारूपास्तापुन्यादिकसिद्धयः।।३० महांतोगुरवस्तांस्तुसेवंतेचतु
रोगुरून।।अथनाथांतरालस्योपरिआदिक्ष्मपुत्तमं।।३१ हस्तविंशतिरुन्नम्रंचतुर्नल्वप्रविस्तरं।।नित्यांतरमितिप्रोक्तंनित्याःपंच
दशात्रवै।।३२ अथकामेश्वरीनित्यानित्याचभगमालिनी।।नित्यक्लिन्नापिचतथाभेरुंडावह्निवासिनी।।३३ महावज्रेश्वरीदूतीत्वरिताकु
लसुंदरी।।नित्यानीलपताकाचविजयासर्वमंगला।।३४ ज्वालामालिनिकाचित्रेत्येताःपंचदशोदिताः।।एतादेवीस्वरूपाःस्युर्महाबल

१०

पराक्रमाः॥३५॥ प्रथमासुख्यं....यतां श्रासाखामजगत्त्रयी॥ कालत्रितयरूपाश्च कालस्यासविचक्षणाः॥३६॥ अस्मादीनामशेषाणां चिरकाल
मुपेयुषां॥ तत्कालसातायुष्यरूपादेवा ह्युपास्थितौ॥३७॥ नित्योद्यतानिरातंकाः श्रीपादगमुत्कुभृताः॥ सेवंते जगतामृध्यैः ललितामैश्वरी
विष्णोः॥३८॥ तामान्नवनु तां श्रा श्रारी शाः पंचदशास्वरा॥ विसृष्टि बिंदुचक्रेतु षोडश्यामुवनं परं॥३९॥ अथ नित्यांतरालस्योपरिष्टात्कुसुमभवा
अंगदेवांतरं श्रीकं हस्तविंशातिरुन्नतं॥ चितुर्नत्वमविस्तारं श्रावसोपानमंदिरं॥ तस्मिन्नृद्धपदे धाधाः शाकपः संतिवैमुनौ॥४०॥ हदेवी
चनिरोदेवी शिखादेवी तथैव च॥ वर्मदेवी दृष्टिदेवी शस्त्रदेवी समीरितौ॥४१॥ अत्यंतसन्निरुद्धाश्च ताः श्रीकामेश्वरं सुखं॥ नवलावण्य
लंघ्य सावधानाध्यतायुधाः॥४२॥ परितो बिंदुचक्रं च भ्रमंत्योदीक्षमर्त्यः॥ ललिताशाभवर्त्तियो वर्तते वसिनां वरौ॥४३॥ अथांगदेव्यंतरे
स्योपरिष्टान्मंडलाकृति॥ बिंदुनादमहापीठं दशहस्तसमुन्नतौ॥४४॥ नत्वाष्टकभविस्तारं रुंधवादित्यसन्निभं॥ बिंदुपीठमिदं देवे
यं श्रीपीठमपि पुष्यते॥ महापीठमिति ह्येवं विद्यापीठमपीष्यते॥ आनंदपीठमपि च पंचाशत्पीठरूपष्टकौ॥४५॥ तत्र श्रीललितादेव्याः
पंचब्रह्ममयं मुहस्ता॥ नागारिमंचरत्नं च भपंचत्रपहस्तकौ॥४६॥ तस्य मंचस्य पादास्तु चत्वारः परिकीर्त्तिताः॥ दशहस्तसमुन्नत्वाः हस्तत्रि
तयवेष्टनाः॥४७॥ ब्रह्मविष्णुमहेशानेश्वररूपत्वमागताः॥ शाक्तिभावमनुप्राप्ताः मताः श्रीध्यानयोगतौ॥४८॥ एकस्तु मंचपादः स्यात्तोपाक्रमु

शिव २२

८ ...लंबकारिं

मसन्निभः॥ ब्रह्मात्मकः सविज्ञेयो वह्निदिशागमाश्रितौ॥४९॥ द्वितीयो मंचपादस्तु महानीलोत्पलप्रभः॥ विष्ण्वात्मकः सविज्ञेयो रक्षोदिशाग
माश्रितौ॥५२॥ तृतीयो मंचपादस्तु शुद्धस्फटिकनिर्मलः॥ रुद्रात्मकः सविज्ञेयो वायुदिशागमाश्रितौ॥५३॥ चतुर्थो मंचपादस्तु कर्णिकारकरूपष्टकः॥ ईश्व
रात्मा सविज्ञेयः ईशदिशागमाश्रितौ॥५४॥ एते सर्वे सायुधाश्च सर्वलिंकारभूषिताः॥ उपर्यधः स्तंभरूपामध्ये तु रुचरूपिणौ॥५५॥ श्रीध्यानमीलिताक्षाश्च
श्रीध्याननिश्चलांगकाः॥ तेषामुपरि मंचस्य फलकस्तु मदाशिवौ॥५६॥ विकाशिदाडिमछायश्च तुर्नत्वभविस्तरा॥ नत्वभक्तायाम शांश्च सदाप्लव
रश्मिमानौ॥५७॥ अंगदेव्यंतरारंभामंचस्य फलकावधि॥ चिंतामणिमयानि तत्त्वरूपाणि तापनौ॥५८॥ सोपानानि विभासंते षट्त्रिंशत्संख्ययाऽनैः॥
श्रीरोहस्यक्रमेणैव सोपानान्यभिदध्महे॥५९॥ भूमिरापोऽनलो वायुराकाशो गंधएव च॥ रसो रूपं स्पर्शशब्दोपस्थ्यपायुपदानि च॥६०॥ पाणि पा घ्रा
णजिह्वा श्रुत्वक्चक्षुः श्रोत्रमेव च॥ अहंकारश्च बुद्धिश्च मनः प्रकृतिपूरुषौ॥६१॥ नियतिः कालरागौ च कलाविद्ये च मायया॥ शुद्धविद्येश्वरसदाशि
वशक्तिशिवाइतौ॥६२॥ एताः षट्त्रिंशदाख्यातास्तु सोपानपंक्तयः॥ एषा सोपानपंक्तिश्च मंचस्य दिशांश्रितौ॥६३॥ अथ मंचस्योपरिष्टाद् हंसतूलिकात
स्या॥६४॥ हस्तमात्रं समुन्नत्वं चतुर्नत्वभविस्तरं॥ पादोपधानसंश्चोपधानद्वयविराजितं॥ गंडुकानां चतुष्टय्या शोभितं पाटलत्विषौ॥६५॥ तस्या परिष्टा
त्कौसुंभवसनेनोत्तरच्छदा॥ श्रुतिनाम्नाऽनुनाकमपमताम मणित्विषौ॥६६॥ तस्योपरि वसन्त्युर्ध्वदिग्मुखोदयपाविताः॥ शृंगारवेषरुचिरः सदाषोड

१० रावार्षिका॥ उद्यद्भास्करबिंबाभस्फुरद्दंतत्रिलोचना॥ नूपुरकेयूरमुकुटकटकाद्यैरलंकृता॥ कमनीयस्मिता॥ धम्मिल्यो स्वच्छपरिस्फु
र्णकपोलस्थल॥ नागरत्निभगवानादिदेवः कामेश्वरः शिवः॥ तस्योत्संगे समासीना नरुणादित्यपाटला॥ सदा षोडशवर्षा च नवयौव
न दर्पिता॥ आरक्तपद्मरागाभचरणा॥ नखच्छटा॥ पावकश्रीनिर्धूपेशपादलौ दिव्यवाहिनी॥ कलनिस्वानमंजीरपदकंकणम
नोदरा॥ अनंगवीरतूणीरदर्पोन्मथनजंघिका॥ करिशुंडकदलिकाकांतितुल्योरुशोभिनी॥ अरुणेन दुकूलेन सुस्पर्शेन तनीय
सा॥ अलंकृतनितंबा॥ व्यानघनाभोगभासुरा॥ अंशुकग्रंथिमती॥ रत्नकांचीविराजिता॥ कृतनाभिमहावर्तत्रिवल्यूर्मिप्रभा
री॥ स्तनकुड्मलहिंदोलमुक्तादामशताहता॥ अतिपीवरवक्षोजभारभंगुरमध्यमा॥ शिरीषदामकोमलद्युतिशालिनभ्रुतुरोभुजा
ङ्गुलीकेयूरकंकणश्रेणीमंडिता॥ सोर्मिकांगुलीशोभिहंतीपरिसंमृष्टशंखसुंदरकंधरा॥ रत्नदर्पणहंता भविबुकापाटलाधरा॥ शु
चिस्मितपंक्तिश्च दैर्घ्यविधायपैर्विभास्वरैः॥ कुंदकुड्मलसच्छायैर्दंतैर्दर्शितचंद्रिका॥ स्थूलमौक्तिकसन्नद्धनासाभरणभासुरा॥ केत — लि॰ टी॰ ब॰
कीतदलश्रोणी दीर्घदीर्घविलोचना॥ अर्धेंदुतुलिताभाले सम्यक्कृष्णालकच्छटा॥ पाजीवतंसमाणिक्यकुंडलामंडितश्रुतिः॥ नव — २ २२
कर्पूरकस्तूरीसदामोदितवीटिका॥ शरच्चारुनिशानाथमंडलीमधुरानना॥ चिंतामणीनां सारेण कल्पिता कनकिरीटिका॥ स्फुरत्तिल

क्रमा२

कररत्नभमालनेत्रविराजिता॥ गाढांधकारनिविडश्यामकुंतलसंहतिः॥ सीमंतरेखाविन्यस्तसिंदूरश्रेणिभासुरा॥ स्फुरच्चंद्रकलानी
ललोलविलोचना॥ सर्वशृंगारवेषाढ्या सर्वाभरणभूषिता॥ समस्तलोकमाता च सदानंदविवर्धिनी॥ ब्रह्मविष्णुगिरीशेशसहाशिवनिदा
नभूता॥ अपांगदिंदर्भकरुणानिर्झरीतर्पिताखिला॥ आसने साभगवती पापघ्नी ललितांबिका॥ अन्यदैवतनांयस्याः पूजा फलं त्रि
यस्याः पूजा फलं श्रा कुर्यस्याएव हि पूजनं॥ तस्याः श्रीललितादेव्या वर्णयामि कथं वद॥ वर्षकोटिसहस्रेणाप्येकांशो वर्ण्यते न हि॥ वर्णना
नामवाङ्रूपा वाचस्पत्यां अतो गतिः॥ पितो वाचो निवर्तंते अप्राप्य मनसा सह॥ बहुनाकिमिहोक्तेन तत्वमेतमिदं श्रुणु॥ न पत्रपानानि
स्वेदान्न मोहमा मयोच्यते॥ संतु कल्पतरोः शाखा लेखिन्यस्त पयांसि निधौ मषीपात्राणि सर्वेपि सप्तसमुद्राणि॥ पत्राणि कोटिविस्ती
र्णभूमिः पत्रत्वमृच्छतु॥ तस्य लेखनकालोस्तु परार्ध्याधिकवत्सरैः॥ लिखंतु सर्वेलोकाश्च प्रत्येकं कोटिबाहवः॥ सर्वे ददस्यातिसमावका
रोयदि कंभत्तु तथापि तस्याः श्रीदेव्याः पादाब्जैकांगुलीद्युतेः॥ महत्वांशोषष्ठैकांशो वर्णनानन्दिगायते॥ अतोवाग्मिरखिला निष्फला
न कुर्मस्तु ते॥ बिंदुपीठस्य परितश्चतुरस्त्रमिव स्थिता॥ महामायाजवनिका लंबते मेचकप्रभा॥ देव्या उपरि देवानां विरातिद्वितयोडितः॥ इं
द्रोपविता नतु बद्धं त्रैलोक्य दुर्लभं॥ तन्नालंकारजालं तु वर्तमानं सुदुर्लभं॥ महाराणी वर्णयिष्यति कं गएवद्विरायस्थिता॥ सैवजानातितत्स

६

पुनस्तत्रैव मनुजस्तुणां मनसो ...दहतसौभाग्यकेन दर्पणेन । इत्थं मंडपमहत्त्वं दैत्यवधायललितांबिका । आरूढा तां विदन्तलादतनिःशे-
१० षाणवौद्धिदिशि स्थिताः । स्कंदो ऽथासौ देवितां । अधिष्ठाय श्रीनगरं महारत्नविभूषणम् । इत्थमेवं प्रकारेण श्रीपुरस्य च कान्यादि-
नवके कोटि विविधास्ते नाम मात्रेण पुरमिदानीं नारदस्तमक्षेपानुसारं ध्येति कुम्भसुता ये । वदंति श्रीपुरकथा ते यांति परमां गतिं । श्रीकर्णयं-
ति ए शृण्वंति विचिन्वंति च ये नराः । ये पुस्तके धारयंति ते यांति परमां गतिं । ये श्रीपुरप्रकारेण तत्रसालोक्यमेदताः । कृत्वा शिविज-
नैः अंवश्रीदेयायतनं महतः । संपादयंति सद्रकाले यांति परमां गतिं । ३५ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे वादरायणाख्यां संहितायां श्रीहय-
...गस्त्यसंवादे ललितोपाख्याने श्रीपुरकथाकथनो नाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ॥ समाप्तं श्रीपुरवर्णनसमाध्यायी ॥ श्रीललितायै नमः ॥
रूपाग्निनागेंदुमिते ऽश्विने कृष्ण षष्ठमी गुरौ । श्रीमानुलिखितं शास्त्रं सहस्रनेशिवशर्मणा ॥ ॥ इदं पुस्तकं भाभामहत्तरार्थं लिखितमिति ॥

॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥

शिव = शिव
२५ २२